

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De gevolgen van de strafrechterlijke veroordeling in de sociale wetgeving

Inleiding.

1. — Sinds verscheidene decennia bestuderen penalist en criminologen het repressief stelsel in ons land; men tracht zoveel mogelijk de individualisering van de straf na te streven, dit o.a. door gebruik te maken van het persoonlijkheidsdossier voor de beklaagde, door rekening te houden met de gegevens van de criminologie, de anthropologie, de penologie, de psychiatrie, enz., steeds met dit éne einddoel voor ogen : een juiste vaststelling van de repressieve normen en het inwerkingstellen van een systeem van straffen of maatregelen, die streng aangepast zijn aan de eisen van collectieve veiligheid door de individuele herklassering ⁽¹⁾.

2. — Een groep rechtsgeleerden, specialisten in strafrecht en criminologie, heeft een studie gewijd aan het zeer ruime onderwerp : « De wettelijke, administratieve en sociale gevolgen van de strafrechterlijke veroordeling » ⁽²⁾. Het spreekt vanzelf dat deze opdracht zeer zwaar was, gezien de gevolgen van de strafrechterlijke veroordeling zeer talrijk zijn en van verschillende aard. Ons interesseren in casu alléén een heel beperkt deel van die gevolgen, namelijk de gevolgen van de strafrechterlijke veroordeling in de sociale wetgeving, gevolgen die behoren tot de categorie der onrechtstreekse gevolgen van de veroordeling, meestal zonder tussenkomst van de repressieve rechtsmachten tot stand komend, bijna altijd buiten het weten van de strafrechter.

Het ligt in onze bedoeling de aandacht te vestigen op de veelvuldige nadelige gevolgen, die een strafrechterlijke veroordeling voor een persoon kan teweegbrengen in de sociale wetgeving, dit laatste begrip zo ruim mogelijk opgevat zijnde in het kader van deze korte studie. De afschaffing, vermindering of schorsing van sociale voordelen, zoals daar zijn pensioenen, vergoedingen, premieën, toelagen en andere voordelen, treft zwaar de veroordeelde, vooral wanneer zij zijn enige inkomsten uitmaken. Terzelfdertijd wordt gedurende de gevangenzetting of de internering, de familie er het eerste slachtoffer van (hetgeen allerm minst rechtvaardig kan genoemd worden); de mogelijkheden van de vrijgelatene, de teruggekeerde « verloren zoon », tot herklassering in de

maatschappij worden van in den beginne reeds verminderd, door hem te beroven van de hulpmiddelen voorzien in de sociale wetgeving.

I. Verzekering tegen ouderdom en vroegtijdige dood.

§ 1. — Omschrijving.

3. — Inzake verzekering tegen ouderdom en vroegtijdige dood bestaan er verschillende stelsels :

- a) Het stelsel der arbeiders ⁽³⁾;
- b) Het stelsel der bedienden ⁽⁴⁾;
- c) Het stelsel der mijnwerkers ⁽⁵⁾;
- d) Het stelsel der vrij verzekerden ⁽⁶⁾;
- e) Het stelsel der zelfstandigen ⁽⁷⁾.

4. — Buiten deze stelsels zijn er nog een hele reeks speciale stelsels voorzien voor o.a. het onderwijzend personeel, het personeel der openbare besturen, de zeelieden, de gebrekkigen en verminkten, enz. Het zou onbegonnen werk zijn, in het beperkte kader van deze studie, alle stelsels en alle speciale gevallen t.o.v. het door ons behandelde probleem te onderzoeken, zodat wij ons zullen beperken tot de voornaamste stelsels, die voldoende representatief zijn.

§ 2. — Arbeiderspensioenen.

5. — Het artikel 24 van het K.B. dd. 17 juni 1955, houdende vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor arbeiders, bepaalt : « ... Worden eveneens gelijkgesteld met perioden van werkelijke arbeid : 1° ...; 2° de perioden van werkonderbreking om uitzonderlijke reden waarvan de Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg vooraf verwittigd werd en voor dewelke hij de arbeider heeft gemachtigd aan de Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen het bedrag van zijn persoonlijke bijdrage te storten op basis van een forfaitaire bezoldiging voorzien bij het laatste lid van dit artikel op voorwaarde dat de arbeider deze storting gedaan heeft ten laatste zes maanden na de werkhervatting en één jaar na het verstrijken van het kalenderkwartaal waarop die bijdragen betrekking hebben ».

Het rust- en overlevingspensioen der arbeiders

wordt, in toepassing van de nieuwe wet, berekend naargelang de duur van de loopbaan en de bezoldiging van de rechthebbenden. Interessant zou zijn te vernemen of de bovenstaande bepaling kan ingeroepen worden door de gedetineerden en de geïnterneerden, die zouden wensen er gebruik van te maken (8); deze auteur stelt voor een parlementaire vraag te stellen aan de bevoegde minister ten einde te vernemen of dit mogelijk is, en zo ja, of deze mogelijkheid zou kunnen aangevraagd worden binnen een bepaalde termijn na de gevangenzetting door tussenkomst van de directeur van de instelling.

6. — Bekijken wij nu even het geval van de gedetineerde of de geïnterneerde, die het pensioen genoot op het ogenblik van zijn opsluiting of internering. De vrouw, *feitelijk* gescheiden van haar echtgenoot, kan geen aanspraak maken op enig voordeel uit hoofde van de prestaties van haar echtgenoot, indien zij uit de ouderlijke macht ontzet werd of indien zij veroordeeld werd om haar echtgenoot naar het leven te hebben gestaan, of nog indien zij geniet of gerechtigd is te genieten van een Belgisch of buitenlands pensioen. In al de andere gevallen kan de feitelijk gescheiden vrouw aanspraak maken op de *helft* van het rustpensioen van haar echtgenoot, welke ook haar ouderdom weze, op voorwaarde dat zij werkelijk in België verblijft (9). Wat het begrip feitelijke scheiding betreft, wordt deze toestand vermoed te bestaan wanneer de echtgenote haar hoofdzakelijk verblijf op een andere plaats heeft dan haar man (10).

7. De rust- en overlevingspensioenen worden geschorst voor de duur van de opsluiting in de gevangenis of van de opname in gestichten van sociaal verweer of in bedelaarskoloniën, wanneer deze opsluiting ononderbroken of onderbroken minstens twaalf maanden duurt.

Gedurende de periode van voorlopige hechtenis mag het pensioen niet ontnomen worden, op voorwaarde dat de betrokkene vrijgesproken wordt van het misdrijf dat aanleiding gaf tot de voorlopige hechtenis. Deze beschikkingen gelden ook voor de gevallen van buitenvervolginstelling of buitenzaakstelling (11). De vraag stelt zich of er geen mogelijkheid tot tegenstrijdigheid bestaat met het bepaalde in de artikelen 30 en 35 van het K.B. dd. 17 juni 1955 (12).

§ 3. — *Bediendenpensioenen.*

8. — Onder de vroegere wetgeving was het uitgekeerde kosteloos pensioenbedrag eenvormig voor alle rechthebbenden. In de nieuwe wetgeving echter worden de beginselen van de arbeidspensioenwetgeving hernomen, waardoor het rustpensioen in de toekomst een persoonlijk karakter verkrijgt, daar er rekening gehouden wordt met de duur van de loopbaan en de bezoldiging van de rechthebbenden.

9. — Ook hier geniet de feitelijk gescheiden echtgenote slechts de *helft* van het rustpensioen van haar echtgenoot, onder de volgende voorwaarden: 1°) zij moet in België verblijven; 2°) zij mag niet van de ouderlijke macht vervallen verklaard zijn of niet veroordeeld worden zijn om haar echtgenoot naar het leven te hebben gestaan; 3°) ten slotte mag zij geen rustpensioen of geen ander gelijkaardig voordeel genieten of hierop rechten kunnen doen gelden krachtens een Belgische wetgeving van het moederland of van de kolonie of krachtens een buitenlandse wetgeving (13).

10. — Gezien het persoonlijk karakter van het nieuwe bediendenpensioenstelsel en daar de belangrijkste inkomsten van dit stelsel gevormd worden door de bijdragen van bedienden en werkgevers, is de kwestie van de regelmatige, ononderbroken storting van kapitaal belang voor de vorming van een pensioen. In de bediendenpensioenwetgeving doet zich een gelijkaardige moeilijkheid voor als in de arbeidspensioenwetgeving wat betreft de gedetineerden en de geïnterneerden, die noodgedwongen hun prestaties dienen te onderbreken. Mogelijk zouden zij ook hier kunnen beroep doen op een bepaling van het Algemeen Reglement, die voorziet dat de bedienden, die om een *uitzonderlijke* reden machtiging hebben bekomen vanwege de Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg om stortingen te verrichten al hebben zij hun werk onderbroken, 4,25 % moeten betalen op een fictieve bezoldiging die gelijk is aan de werkelijke en fictieve bezoldiging van het voorgaand kwartaal, gedeeld door het aantal gepresteerde of gelijkgestelde dagen in dat kwartaal (14).

11. — De rust- en overlevingspensioenen worden *geschorst* voor de duur van de opsluiting in de gevangenis of van de opname in gestichten tot bescherming van de maatschappij of in bedelaarskoloniën, wanneer deze opsluiting ononderbroken of onderbroken minstens 12 maanden duurt.

Gedurende de periode van de voorlopige hechtenis mag het pensioen niet ontnomen worden op voorwaarde dat de rechthebbende vrijgesproken werd van het misdrijf dat aanleiding gaf tot die voorlopige hechtenis; deze regel geldt ook voor buitenvervolginstellingen en buitenzaakstellingen (15).

§ 4. — *Mijnwerkerspensioenen.*

12. — Behoudens de renten en aanvullende renten, worden de voordelen van de mijnwerkerspensioenwetgeving geweigerd aan diegenen die in een gevangenis, in een gesticht tot bescherming van de maatschappij of in een bedelaarsgesticht of in een openbaar of privaat gesticht zijn gedetineerd, ten laste van de openbare besturen, en dit voor de duur van de detinerings. De echtgenote van bedoelde personen kan aanspraak maken op het genot van het pensioen dat haar zou verleend worden zij in hoedanigheid van gescheiden echtgenote, indien de echtgenoot niet opgesloten of geïnterneerd was (16).

De gescheiden echtgenote van een ouderdoms- of invaliditeitsgepensioneerde mijnwerker kan het voordeel bekomen van het verschil tussen het bedrag van het pensioen waarop haar echtgenoot zou recht hebben, indien hij niet gescheiden was en het bedrag van het pensioen, dat hij werkelijk ontvangt (17).

§ 5. — *Gebrekkigen en verminkten.*

13. — De tegemoetkomingen, voorzien in het kader van deze wetgeving, mogen niet worden uitbetaald aan de personen die opgesloten zijn in gevangenschappen, geïnterneerd in gestichten tot bescherming van de maatschappij, bedelaars- en landlopersgestichten, geplaatst als krankzinnigen in een openbare inrichting ten laste van de openbare besturen, en dit voor de duur van hun opsluiting of internering (18).

§ 6. — *Militaire en gelijkgestelde pensioenen.*

14. — Wat de militaire pensioenen betreft, en de daarmee gelijkgestelde pensioenen (weerstanders, politieke gevangenen en weggevoerden), wordt het

pensioen geschorst gedurende gans de duur van een straf, die gelijk is aan of hoger dan twee jaar; voor straffen, die minder dan twee jaar belopen, wordt het pensioen geschorst voor een periode van twee jaar, wanneer de veroordeelde zich in staat van herhaling bevindt (19).

§ 7. — *Pensioenen van het personeel der Openbare Besturen.*

15. — Wat betreft het pensioen van de agenten van de Staat, de Provinciën en Gemeenten, wordt heden de volgende regel algemeen gevolgd: het pensioen wordt regelmatig verder uitbetaald gedurende de voorlopige hechtenis tot aan de definitieve uitspraak.

16. — De veroordelingen, die de afzetting van een agent die afhangt van de Openbare Besturen met zich medebrengt, hebben het verlies van het recht op pensioen tot gevolg. De echtgenote en de kinderen genieten nochtans van een pensioen, dat gelijk is aan het bedrag dat zij zouden ontvangen hebben van de Kas van Weduwen en Wezen indien de veroordeelde overleden was. De toekenning van dit pensioen neemt een einde op het ogenblik van het overlijden van de veroordeelde of van het herkrijgen van zijn recht op pensioen (20).

II. Sociale Zekerheid.

§ 1. — *De ziekte- en invaliditeitsverzekering.*

17. — Bij besluit dd. 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, werd de verplichte ziekteverzekering ingevoerd. Daar de besluitwet inzake maatschappelijke zekerheid niet van toepassing is op een groot aantal inwoners van ons land (o.a.: vrije beroepen, zelfstandigen, ambtenaren en agenten van Openbare Besturen), blijft de vroeger bestaande vrije verzekering behouden, vanzelfsprekend aangepast aan de hedendaagse behoeften. Wij behandelen hier uitsluitend de verplichte verzekering tegen ziekte- en invaliditeit (21).

18. — In tegenstelling met de vigerende wetgeving inzake arbeidsongevallen, beroepsziekten en werkloosheid — waar alléén de persoon die werkt de voordelen van de wet kan genieten — worden in de ziekteverzekering bepaalde voordelen toegekend aan de verzekerde uit hoofde van zijn arbeidsprestaties, terwijl andere voordelen tevens kunnen verleend worden aan zijn rechthebbenden. Bepaalde gepensioneerden, uit hoofde van hun vroegere arbeidsprestaties, en weduwen, uit hoofde van de prestaties van hun overleden echtgenoot, worden eveneens beschouwd als rechthebbenden.

19. — Onder welke voorwaarden kan men genieten van de voordelen van de ziekte- en invaliditeitsverzekering? Deze stof wordt behandeld door het K.B. dd. 22 september 1955, houdende het organiek besluit van de ziekte- en invaliditeitsverzekering. Wij dienen ons hier vanzelfsprekend te beperken tot de voornaamste voorwaarden.

20. — De verzekerde dient zich eerst te laten inschrijven bij een erkende mutualiteit en de nodige bijdragebons inleveren. Nadien moet hij een proeftijd doormaken, die kan verschillen naargelang de aard van de prestaties waarop aanspraak wordt gemaakt.

Ten einde er zorg voor te dragen dat de arbeider zo lang mogelijk verzekerd zou blijven, voorziet men de *immuniteitsperiode* en de *voortgezette verzekering* om de nadelige gevolgen van werkonderbreking te ondervangen.

21. — Wat is nu die immuniteitsperiode? De verzekerde, die ophoudt verzekeringsplichtig te zijn, blijft samen met zijn gezinsleden verder de verstrekkingen voor *geneeskundige verzorging* genieten gedurende een periode, die immuniteitsperiode wordt genoemd, van maximum 15 dagen — al dan niet werkdagen — zonder dat voor deze dagen een bijdrage moet betaald worden. Gedurende deze periode geniet hij dus niet de vergoedingen wegens werkongeschiktheid.

De immuniteitsperiode neemt een einde, zelfs vóór het verstrijken van de 15 dagen, indien de verzekerde opnieuw verzekeringsplichtig of vrij verzekerde wordt (22).

22. — Indien de immuniteitsperiode overschreden wordt — én indien de verzekerde voldaan heeft aan de voorschriften inzake proeftijd en tijdelijk niet meer behoort tot de actiesfeer van de maatschappelijke zekerheid — kan de verzekerde nochtans verder de geneeskundige zorgen voor hem en zijn gezinsleden blijven genieten, indien hij bij zijn mutualiteit een bewijs van « voortgezette verzekering » inlevert en een bijdrage stort, die overeenstemt met de periode vermeld op het attest (23). Hier ook kan de verzekerde niet genieten van de vergoedingen wegens werkongeschiktheid.

Wie is nu gemachtigd een bewijs van voortgezette verzekering voor te leggen en door wie wordt dit bewijs afgeleverd? Onder de opgesomde reeks is er één categorie die ons kan interesseren, namelijk de verzekerde die het werk verzuimt of eraan verzaakt omdat hij een gevangenisstraf ondergaat of in een gesticht van sociaal verweer of een bedelaarsgesticht geïnterneerd is en op dat ogenblik geen vergoedingen wegens werkongeschiktheid geniet. Het attest van voortgezette verzekering wordt afgeleverd door de directeur van de instelling, voor een periode die de duur van de detinering of internering niet mag te boven gaan, gedurende dewelke de verstrekkingen van de verzekering geweigerd worden (24). De aanvraag om voortgezette verzekering moet ingediend worden binnen de *dertig dagen*, nadat de betrokkene opgehouden heeft te ressorteren onder de maatschappelijke zekerheid. De verzekerde, die binnen deze termijn geen attest heeft ingeleverd, wordt geacht uit de verzekering te zijn getreden (25). Het bedrag der bijdragen van de voortgezette verzekering moet betaald worden in de maand, waarin zij verschuldigd is, en voor de eerste maand binnen de eerste dertig dagen na de aanvraag van de periode van voortgezette verzekering (26).

23. — Het is dus van het grootste belang onmiddellijk na te gaan of de gedetineerde of de geïnterneerde een verplicht verzekerde is en hem derhalve op de hoogte te brengen van de bovenvermelde beschikkingen; er dient dadelijk overgegaan te worden tot het vervullen van de vorenvermelde formaliteiten, zodat de echtgenote, de kinderen — en eventueel andere rechthebbenden — van de gedetineerde of de geïnterneerde verder kunnen blijven genieten van de geneeskundige zorgen.

Indien de gedetineerde of de geïnterneerde op het ogenblik van de gevangenzetting of internering, vergoedingen wegens werkongeschiktheid geniet, wor-

den deze hen niet meer gestort; in dit geval moet het attest van voortgezette verzekering slechts afgeleverd worden en de bijdragen betaald worden vanaf de dag, dat de gedetineerde of de geïnterneerde in staat zou geweest zijn het werk te hervatten, moest hij niet gedetineerd of geïnterneerd zijn.

Indien de gedetineerde of de geïnterneerde ziek was en vergoedingen daarvoor ontving op het ogenblik van zijn gevangenzetting of internering, dient men zo vlug mogelijk zijn verzekeringsorganisme op de hoogte te brengen door het overmaken van een attest van de directeur van de instelling, dat de datum van het binnenkomen van de gedetineerde of geïnterneerde aanduidt. Dit attest is noodzakelijk ten einde het verzekeringsorganisme eventueel in de mogelijkheid te stellen een controle uit te oefenen.

§ 2. — Werkloosheidsvergoedingen.

24. — De stof van de werkloosheidsvergoedingen wordt beheerst door het organiek Besluit van de Regent dd. 26 mei 1945, dat ondertussen talloze malen gewijzigd is geworden.

Om aanspraak te kunnen maken op de werklozensteun moet de loontrekkende eerst en vooral *toelaatbaar* zijn; de toelaatbaarheid wordt geregeld bij het K.B. dd. 26 oktober 1953. Twee voorwaarden worden gesteld: 1°) de aanvrager moet tewerkgesteld zijn onder een arbeids- of bediendencontract; 2°) hij moet een aantal arbeidsdagen gepresteerd hebben. De werklozensteun zal slechts verleend worden aan diegenen, die een bepaald aantal dagen gewerkt hebben, waarvoor geldig bijdragen worden betaald aan de R.M.Z., en die tegen een wettelijk loon vergoed werden.

Het is bijna overbodig te herhalen dat wij ons zullen moeten beperken tot het bespreken, in grote lijnen, van de toelaatbaarheidsvoorwaarden in nauw verband met het hier behandelde onderwerp; gemakshalve geven wij in voetnota de tekst van de wetgeving die ons belang kan inboezemen (27).

25. — Bij zijn invrijheidstelling zal de gedetineerde of de geïnterneerde recht hebben op de werklozensteun indien hij kan bewijzen dat hij gedurende zes maanden (of 150 dagen) arbeidsprestaties verricht heeft in de loop van de laatste tien maanden, die zijn steunaanvraag voorafgaan. Voor de berekening van de 150 dagen worden ook de dagen, gelijkgesteld met werkdagen, in aanmerking genomen (28); wanneer de arbeider in de loop van deze tien maanden onder de wapens wordt geroepen of wederopgeroepen wordt, wordt de periode verlengd met het aantal dagen dat hij in het leger verbleef.

26. — Uit deze voorwaarden van toelaatbaarheid blijkt duidelijk dat de invrijheidgestelde gedetineerde of geïnterneerde, die een vrijheidsberoving van minder dan vier maanden ondergaan heeft, kans heeft de werklozensteun onmiddellijk te kunnen genieten, voor zover hij althans regelmatig gewerkt heeft gedurende de zes maanden, die zijn aanhouding voorafgingen, rekening gehouden met de gelijkgestelde dagen (29).

27. — Indien de gedetineerde of de geïnterneerde onvrijwillig werkloos was op het ogenblik van zijn aanhouding, en wanneer de gevangenzetting of de internering minder dan één jaar bedraagt, verliest hij niet de hoedanigheid van gewoonlijk in loondienst arbeidende werknemer. Hij zal derhalve zijn rechter

op werklozensteun herkrijgen na zijn vrijlating (30). Indien hij echter de voorwaarden, voorzien bij de artikelen 75 en 75ter niet vervult, kan hij verhaald aantekenen tegen de verwerping van zijn steun aanvraag, binnen de dertig dagen, bij de Klachtencommissie ten einde een afwijking te bekomen op grond van het beroepsverleden (31). Dit beroepsverleden is vanaf 1 januari 1955 beperkt tot de laatste tien jaar.

28. — Eenmaal de toelaatbaarheid bekomen, zal men de *vergoedbaarheid* van de werkloze onderzoeken. De vergoedbaarheid wordt als volgt omschreven: « Kunnen de in dit besluit vastgestelde werkloosheidsuitkeringen genieten de werknemers die, wegens omstandigheden onafhankelijk van hun wil, zonder werk en zonder bezoldiging zijn, die lichamenlijk geschikt zijn en bereid elke behoorlijke betrekking te aanvaarden » (32). Nu worden de gedetineerden en de geïnterneerden meestal beschouwd als hebbende hun werk vrijwillig verlaten, zodat zij van de werklozensteun uitgesloten worden gedurende een periode van 4 tot 13 weken. Een tweede maal wordt hij in dergelijke gevallen voor 13 tot 26 weken uitgesloten; bij verdere herhaling zal de uitsluiting 26 tot 52 weken bedragen (33).

Het is in zulke gevallen natuurlijk aangewezen beroep aan te tekenen tegen de uitsluiting bij de Klachtencommissie. Een auteur heeft voorgesteld dat de sociale assistent de vrijgelatene zou vergezellen en bijstaan vóór de Klachtencommissie, ten einde de leden ervan te winnen voor het idee van de sociale dienst der gevangenis, die de vrijgelatene bijstaat in de kritieke periode van de eerste weken van vrijheid (34).

Wat betreft de geïnterneerden, dient op het onlogische gewezen te worden deze personen te beschouwen als hebbende vrijwillig hun werk verlaten, vermits zij op strafrechterlijk gebied onverantwoordelijk voor hun daden verklaard werden. Er dient tevens op aangedrongen bij de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid opdat de openbare diensten voor plaatsing een speciale inspanning zouden doen om de vrijgelaten gedetineerden en geïnterneerden aan werk te helpen (35).

§ 3. — De kinderbijslagen voor loontrekkenden.

29. — Het is vanzelfsprekend niet mogelijk alle wettelijke beschikkingen aan te halen en te bespreken, die in het bijzonder de gedetineerden en geïnterneerden aanbelangen (36); wij zullen ons derhalve beperken tot het behandelen van de algemene voorwaarden voor de toekenning van kinderbijslagen.

30. — Eerst nog vlug enkele algemene begrippen. De kinderbijslag wordt verleend aan de arbeiders, die kinderen ten laste hebben en die uit hoofde van hun tewerkstelling onder de toepassing van de wet op de kinderbijslagen voor loontrekkenden vallen: zij zijn de *rechthebbenden*. De kinderen in wier voordeel de kinderbijslag wordt betaald zijn de *begunstigden*. De personen aan wie in feite de kinderbijslag wordt uitbetaald — dit zijn over het algemeen de echtgenoten van de rechthebbende arbeider — worden de *vergoedingtrekkenden* genoemd.

31. — De loontrekkende arbeider, die een gevangenisstraf uitzit of geïnterneerd werd, heeft geen recht meer op de gezinsvergoedingen, indien deze laatste hem werden toegekend uit hoofde van zijn

arbeidsprestaties. In dit geval mogen zij opgevorderd worden door de moeder van de kinderen of door elke andere arbeider, die gerechtigd is kinderbijslag aan te vragen ten voordele der kinderen en deze bij zich opvoedt of die kinderen uitsluitend of hoofdzakelijk op zijn kosten laat opvoeden in een onderwijs-, opvoedings- of verplegingsgesticht (37). Men neemt inderdaad aan dat er verlating van familie is, wanneer de arbeider gevangen gezet wordt, welke ook de reden van zijn gevangenzetting moge zijn.

De arbeider heeft ook recht op kinderbijslag ten voordele van zijn jongere broeders of zusters, wanneer de vader — of in geval van een tweede huwelijk van de moeder, de stiefvader — der kinderen overleden is, verdwenen is, ten minste 66 % invalide is of de haard verlaten heeft. Ook in dit geval wordt de gevangenzetting gelijkgesteld met familieverlating (38).

De wet somt een reeks gevallen op van arbeiders, die rechthebbenden zijn ofschoon voor hen geen bijdragen gestort worden (39). Eén categorie ervan heeft enig belang voor ons onderwerp, namelijk de werkvrouwen. De werkvrouwen ontvangen kinderbijslagen, wanneer zij noch man, noch zoon of dochter hebben die aanspraak zouden kunnen maken op kinderbijslagen voor de in aanmerking komende kinderen; zij moeten bovendien in feite die kinderen uitsluitend of hoofdzakelijk ten laste hebben. Deze bepaling kan enig belang vertonen voor de vader, de zoon of de dochter — rechthebbenden — die zouden gedetineerd of geïnterneerd zijn.

In de gevallen, waarin kinderbijslagen verschuldigd zijn voor de kinderen van arbeiders die werkonbekwaam zijn wegens ziekte of ongeval (40), voor de wezen van loontrekkende arbeiders (41), of voor de kinderen van arbeiders die een ouderdomspensioen genieten (42), kan men met reden vooropzetten dat, in geval van gevangenzetting of internering, de kinderbijslagen verder dienen uitbetaald te worden, vermits het recht op kinderbijslag toegekend wordt wegens vroegere beroepsactiviteiten van de rechthebbende of van de overleden of overlevende arbeider.

32. — Ten slotte weze nog aangestipt dat voor de berekening van de beroepsloopbaan, de *voorlopige hechtenis*, die niet gevolgd wordt door een in kracht van gewijsde gegane veroordeling, aanvaard wordt als een onderbreking die met werkprestaties gelijkgesteld wordt (43).

§ 4. — Jaarlijks verlof.

33. — Wij behandelen hier, als voorbeeld, het stelsel van het jaarlijks verlof der arbeiders (wetgeving: besluitwet van 3 januari 1946; Besluit van de Regent dd. 16 februari 1946; Koninklijk Besluit dd. 9 maart 1951, houdende samenordering der wetten en besluitwetten betreffende het jaarlijks verlof der arbeiders). De ganse reeks speciale stelsels wordt ter zijde gelaten, o.m. omdat de algemene principes van het stelsel der arbeiders ook hier grotendeels van toepassing zijn (44).

34. — De duur van het verlof moet twaalf dagen bedragen voor twaalf maanden arbeid. De duur van het verlof wordt bepaald per *verlofdienstjaar* op basis van de duur van de in de loop van dit dienstjaar verrichte arbeidsprestaties, waarin begrepen zijn de dagen die met arbeidsdagen zijn gelijkgesteld.

Hoe wordt nu de duur van het verlof bepaald? De duur van het verlof wordt bepaald per «verlof-

dienstjaar», op basis van de duur van de in de loop van het dienstjaar verrichte arbeidsprestaties en rekening gehouden met de gelijkgestelde dagen. Het dienstjaar neemt een aanvang op 1 januari en eindigt op 31 december van elk jaar. Er hoeft dus nagegaan te worden hoeveel arbeidsdagen gepresteerd werden gedurende het kalenderjaar, dat het jaar, waarin het verlof genomen wordt, voorafgaat.

Hierna vindt men een overzichtelijke tabel, die het aantal verlofdagen aanduidt, berekend volgens het aantal arbeidsdagen:

Aantal arbeidsdagen	Arbeiders van 21 jaar en meer	Arbeiders van 18 tot 21 jaar	Arbeiders van minder dan 18 jaar
Meer dan 275 dagen	12	12	18
Van 226 tot 275 dagen	10	10	15
Van 176 tot 225 dagen	8	8	12
Van 126 tot 175 dagen	6	6	9
Van 76 tot 125 dagen	4	4	6
Van 26 tot 75 dagen	2	2	3
Van 15 tot 25 dagen	1	1	1½
Minder dan 15 dagen	—	—	—

Indien het arbeiders betreft, die ressorteren onder het stelsel der vijfdaagseweek, wordt het aantal gewerkte dagen telkens met 20 % vermeerderd voor de toepassing van de hierboven vermelde regel.

35. — Het blijkt duidelijk uit het zeer kort overzicht van de wetgeving op het jaarlijks verlof, dat een korte gevangenisstraf onmiddellijk een invloed zal uitoefenen op het recht van de gewezen gedetineerde — of van de gewezen geïnterneerde ingeval van internering — op betaald verlof; deze nefaste invloed zal de gewezen gedetineerde of geïnterneerde treffen in een periode, die onmiddellijk volgt op zijn invrijheidstelling, hetgeen op psychologisch vlak zeker een nadelige invloed zal teweegbrengen. De arbeider zal nog geruime tijd nadien gevolgen ondergaan van zijn kort verblijf in de gevangenis of in het gesticht. Mogelijk ligt de oplossing in het gelijkstellen met arbeidsdagen van een korte beroving van de vrijheid (45).

§ 5. — Betaalde feestdagen.

36. — Alhoewel men op het eerste zicht zou menen dat een veroordeling tot een gevangenisstraf of een beslissing van internering geen enkele invloed zou kunnen uitoefenen op de toekenning van de betaalde feestdagen, is dit bij nader toekijken niet helemaal zo (46).

Inderdaad wordt het toekennen van het loon voor een bepaalde feestdag afhankelijk gesteld van bepaalde voorwaarden van *werkgetrouwheid*, bepaald bij Koninklijk Besluit. Voor welke arbeiders gelden deze voorwaarden? Deze voorwaarden gelden voor de arbeiders, die verbonden zijn door een dienstverhuurscontract voor onbepaalde duur, voor bepaalde duur of voor een bepaalde onderneming waarvoor voortdurende prestaties vereist zijn. Deze bepalingen zijn niet toepasselijk op de thuisarbeiders, noch op hen die geen voortdurende prestaties leveren.

Welke arbeiders worden nu beroofd van het recht op betaling van een feestdag? Er zijn drie gevallen voorzien: 1°) de arbeider die onwettig afwezig geweest is gedurende een aantal dagen dat het twintig-

ste overschrijdt van het getal werkdagen, die begrepen zijn tussen deze feestdag en de vorige feestdag; 2°) de arbeider die niet ten minste één dag gewerkt heeft in de periode die twaalf werkdagen de bedoelde feestdag voorafgaat, zelfs wanneer hij een rechtvaardiging voor zijn afwezigheid kan inroepen; 3°) de arbeider die afwezig bleef, zonder enige rechtvaardiging, de eerste werkdag volgend op die bedoelde feestdag; deze bepaling geldt niet wanneer deze feestdag zelf door een zondag of een dag, die wettig in de plaats gesteld is van een feestdag, gevolgd wordt.

37. — De gewezen gedetineerde of geïnterneerde zal derhalve in de beginperiode na zijn vrijlating dikwijls beroofd worden van zijn recht op betaling van een feestdag, vermits de besproken wetgeving niet uitdrukkelijk als een gerechtvaardigde afwezigheid aanziet het verblijf in de gevangenis of in een gesticht, zulks niettegenstaande men — bij gebreke aan enig ander argument — zou kunnen beweren dat het in deze gevallen gaat over een geval van overmacht (47). Ons is echter geen enkele beslissing bekend die een verblijf in de gevangenis of in een gesticht aanneemt als een gerechtvaardigde afwezigheid in het raam van de wetgeving op de betaalde feestdagen.

§ 6. — Arbeidsongevallen.

38. — De gedetineerden zijn niet verzekerd door de Administratie tegen de arbeidsongevallen die hun zouden overkomen gedurende het verblijf in de gevangenis; de wet van 24 december 1903 op de arbeidsongevallen is dus op hen niet van toepassing. Sinds enkele tijd echter zou de «gewoonte» ontstaan zijn de gedetineerden te vergoeden bij arbeidsongevallen op dezelfde wijze als de arbeiders die het slachtoffer zouden worden van een arbeidsongeval in de privé-nijverheid. Het spreekt nochtans vanzelf dat deze gewoonte niet kan opwegen tegen de vergoedingen, die voortspruiten uit wettelijke beschikkingen, daar zij uitsluitend afhangen van de goedgunstigheid van de Administratie (48).

§ 7. — Volkshuisvesting.

39. — Eén der voorwaarden om te kunnen genieten van de premie, verleend door de Staat voor het bouwen van een woning, in het kader van de zogenaamde wet De Taeye, is dat de aanvrager van goed gedrag moet zijn; het bewijs daarvan wordt geleverd door een getuigenschrift van goed gedrag en zeden. De aanvrager mag tot geen enkele criminele of correctionele straf veroordeeld zijn geworden. Wanneer de aanvrager slechts tot een *correctionele* straf is veroordeeld geworden, mag de Minister van Volksgezondheid en van het Gezin de aanvraag als ontvankelijk beschouwen op *eensluidend advies* van de Procureur-Generaal in wiens ambtsgebied de veroordeling uitgesproken werd, of van de Auditeur-Generaal bij het Militair Gerechtshof, indien de veroordeling door een militair rechtcollege werd uitgesproken.

40. — Wat aangaat de huur van volkswoningen, toebehorende aan de erkende maatschappijen voor volkswoningen, zullen zich eveneens onoverkomelijke moeilijkheden voordoen voor de gewezen gedetineerden. Inderdaad beslissen de beheerders van deze maatschappijen over de aanvraag en eisen zij meestal een bewijs van goed gedrag en zeden, waardoor de veroordeelde uitgesloten wordt.

III. Besluiten.

41. — Uit dit uiteraard zelf beknopt overzicht van de gevolgen van de strafrechterlijke veroordeling in de sociale wetgeving, blijkt wel duidelijk de dringende noodzakelijkheid hervormingen op dit gebied door te voeren. Inderdaad kan de strafrechter, hoe goed hij ook zou voorgelicht worden over de persoonlijkheid van de delinquent, hoe goed hij ook de mogelijkheden tot bestraffing zou kennen, in de meeste gevallen de gevolgen van de uitgesproken veroordeling voor de delinquent én zijn familie niet voorzien, temeer daar hij tot op heden geen enkel toezicht kan uitoefenen op de uitvoering van de straf, over geen enkele mogelijkheid tot wijziging of aanpassing van zijn straffen beschikt.

42. — Het kan heel zeker niet betwist worden dat de beroving van een pensioen voor de veroordeelde altijd een pijnlijke maatregel uitmaakt; des te onrechtvaardiger is deze maatregel wanneer hij voor dit pensioen regelmatig en gedurende vele jaren stortingen heeft verricht, of wanneer dit pensioen een beloning vormde voor zijn heldhaftige houding of gedragswijze (wat het geval is o.a. in de sector van de pensioenen van weerstanders, politieke gevangenen en weggevoerden). Dit verlies treft nog veel harder de personen, voor wie het pensioen de enige inkomstbron uitmaakte of die niet meer in staat zijn (bv. wegens hun leeftijd of lichamelijke ongeschiktheid) dit verlies aan te vullen.

Nog erger is het gesteld met de familie, die achterblijft, en waarvan de inkomsten plotseling tot de helft worden teruggebracht: dit gevolg kan werkelijk als een schreeuwende onrechtvaardigheid bestempeld worden.

Wanneer de vrijgelatene definitief beroofd werd van zijn pensioen (bv. een staatsagent), daalt hij steeds enkele sporten af in de maatschappij, terzijde gelaten nog de gevoelens van haat, bitterheid, opstandigheid en onrechtvaardigheid die zich van hem en zijn familieleden zullen meester maken.

43. — De strafrechterlijke sanctie op zichzelf, die uitsluitend de veroordeelde betreft en in de meeste gevallen bestaat uit een tijdelijke vrijheidsberoving, heeft veel verstrekken gevolgen dan voorzien, dit zowel door het aantal personen die erdoor getroffen worden als door de onvoorziene weerslag in de sociale sector. Gevaarlijk daarenboven is het feit dat de meeste dezer sociale gevolgen zich doen gevoelen op het ogenblik van de invrijheidstelling van de gedetineerde of geïnterneerde, d.w.z. op een ogenblik waarop zij alle nodige hulp zouden dienen te ontvangen om de zo gewenste heraanpassing aan het maatschappelijk leven mogelijk te maken.

44. — Wij kunnen ons, tot slot, volkomen aansluiten bij de besluiten en voorstellen geformuleerd door de studiegroep René Marcq van de Vrije Universiteit van Brussel (49): 1°) de korte gevangenisstraffen brengen gevolgen voort, die niet aangepast zijn noch aan de zwaarwichtigheid van het misdrijf, noch aan de duur der gevangenzetting; 2°) de strafrechter beschikt over een te beperkt aantal sancties om de straf voldoende te kunnen individualiseren; 3°) de strafrechter zou dienen te beschikken over de mogelijkheid de uitvoering van zijn uitgesproken straf na te gaan en deze eventueel te wijzigen, zonder verzwarend evenwel.

Wat aangaat het door ons behandelde probleem, dringt zich een spoedige herziening op van al de nefaste gevolgen van een veroordeling — die soms

gering kan zijn — in de sociale wetgeving, zeker dan wat betreft andere personen dan de veroordeelde zelf. De wetgever zou zich misschien kunnen laten inspireren, wat de veroordeelde zelf aangaat, door de beschikkingen voorzien voor de militaire pensioenen en gelijkgestelde pensioenen (50).

In alle geval zou het tot een paradoxale toestand leiden, moest men de individualisatie in het strafrecht doorvoeren, zonder terzelfdertijd in de sfeer van de sociale wetgeving de nodige hervormingen te verwezenlijken.

Mr. Antoon VAN DE VELDEN,
Advokaat bij het
Hof van Beroep te Brussel.

(1) Cfr. o.m.: Flagey, E.A., Le sens de la répression, J.T., 1944-1945, 282; Saidana, Q., La nouvelle anthropologie criminelle, R.D.P., 1933, 260-296; Carrara, M., L'anthropologie criminelle et la procédure pénale, R.D.P., 1933, 921-935; Simon, J., De biologische factoren van de misdadigheid, R.T.F., 1933, 5-30; Gunsburg, N., Endocrinologie en Criminologie, R.T.F., 1935, 95-111; 199-226; Alexander, M., Contribution à l'étude de la psychologie des délinquants, R.D.P., 1923, 205-235, 301-320, 429-460; Vervaeck, L., L'étude de la personnalité du délinquant, R.D.P., 1939, 22-27; Ley, A., Alcoolisme et criminalité, R.D.P., 1920, 513-526; Tuerlinckx, J., De misdaden uit harstocht, Antwerpen, 1936, 126 blz.; Van den Dorpe en Lefebvre G., Le dossier anthropologique, L'Ecrout, 1931, 425-441; Van Droogenbroeck, P., Les courtes peines de prison, R.D.P., 1950-1951, 427-440; Bekaert, H., Une expérience de «probation», J.T., 1949, 49-52; Charles, R., «Probation» en «Dossier de Personnalité», R.W., 1951-1952, 909-918; Versele, S., Le dossier de personnalité, R.D.P., 1948-1949, 309-347; Constant, J., A propos du dossier de personnalité, R.D.P., 1951-1952, 201-221; Screven, R., L'étude de la personnalité et le jugement, R.D.P., 1951-1952, 505-516; Ruiz-Funes, M., La personnalité et la peine, R.D.P., 1951-1952, 1-20; Vrij, M., Quelques principes concernant l'information du juge sur l'inculpé, R.D.P., 1951-1952, 222-239; Matthijs, J., Le dossier de personnalité dans la procédure répressive, R.D.P., 1948-1949, 453-478; De Greeff, E., L'examen médico-psychologique et social des délinquants, R.D.P., 1952-1953, 583-605; Constant, J., Quelques problèmes concernant la prévention et la répression de la délinquance, Bulletin de l'administration des prisons, 1953, 653-671; Ley, A., L'hérédité et le milieu, R.D.P., 1946-1947, 65-66; De Becker, W., Individualisatie in het strafrecht, R.W., 1957-1958, 793-806.

(2) Cfr.: Les conséquences légales, administratives et sociales de la condamnation pénale, Centre d'études René Marçq, U.L.B., Maison F. Larrier, 1957.

(3) Wet van 21 Mei 1955; Koninklijk Besluit dd. 17 Juni 1955; Koninklijk Besluit dd. 29 mei 1956; Koninklijk Besluit dd. 12 juli 1956; Wet van 1 augustus 1957; Koninklijk Besluit dd. 13 December 1957; Koninklijk Besluit dd. 31 December 1957; Koninklijk Besluit dd. 19 april 1958; Koninklijk Besluit dd. 8 mei 1958; Wet van 10 mei 1958.

(4) Wet van 12 Juli 1957; Koninklijk Besluit dd. 29 juli 1957; Koninklijk Besluit dd. 30 juli 1957; Ministerieel Besluit dd. 30 juli 1957; Koninklijk Besluit dd. 13 augustus 1957; Koninklijk Besluit dd. 5 Maart 1958; Koninklijk Besluit dd. 28 april 1958; Koninklijk Besluit dd. 16 mei 1958.

(5) Besluitwet van 25 februari 1947; Regentsbesluit dd. 15 oktober 1947; Ministerieel Besluit dd. 15 oktober 1947; Regentsbesluit dd. 1 december 1947; Regentsbesluit dd. 31 mei 1948; wet van 28 mei 1949; wet van 6 maart 1952; wet van 15 maart 1954; Koninklijk Besluit dd. 23 oktober 1957.

(6) Regentsbesluit dd. 12 september 1946; Regentsbesluit dd. 14 september 1946; wet van 11 maart 1954; Koninklijk Besluit dd. 16 juli 1954; Koninklijk Besluit dd. 27 September 1954.

(7) Wet van 30 juni 1956; Koninklijk Besluit dd. 20 augustus 1956; Koninklijk Besluit dd. 26 september 1956; Koninklijk Besluit dd. 30 juli 1956; Koninklijk Besluit dd. 30 oktober 1956; Ministerieel Besluit dd. 30 oktober 1956; Koninklijk Besluit dd. 29 november 1956.

(8) Cfr.: Les conséquences légales, administratives et sociales de la condamnation pénale, blz. 79, par. 2.

(9) Cfr.: art. 30, K.B. dd. 17 juni 1955.

(10) Cfr.: art. 35, K.B. dd. 17 juni 1955.

(11) Cfr.: art. 32, wet dd. 1 augustus 1957; art. 29, K.B. dd. 8 mei 1958.

(12) Cfr.: supra onder nummer 6.

(13) Cfr.: art. 8, wet van 12 juli 1957; art. 33, K.B. dd. 30 juli 1957.

(14) Cfr.: art. 25, lid 2, 3°, K.B. dd. 30 juli 1957.

(15) Cfr.: K.B. dd. 30 juli 1957.

(16) Cfr.: art. 11, wet van 28 mei 1949.

(17) Cfr.: art. 49, 2, Besluitwet van 25 februari 1947.

(18) Cfr.: art. 2, wet van 15 maart 1954.

(19) Cfr. o.a.: de gecoördineerde wetten dd. 11 augustus 1923.

(20) Cfr.: art. 49, alinea's 2 en 3, wet van 21 juli 1844.

(21) Cfr. o.a.: K.B. dd. 22 september 1955; M.B. dd. 22 september 1955; Algemeen Reglement van het Rijksfonds voor Verzekering tegen Ziekte en Invaliditeit.

(22) Cfr.: art. 73, lid 2, K.B. dd. 22 september 1955.

(23) Cfr.: art. 21, M.B. dd. 22 september 1955.

(24) Cfr.: art. 21, 9°, M.B. dd. 22 september 1955.

(25) Cfr.: art. 23, M.B. dd. 22 september 1955.

(26) Cfr.: art. 27, M.B. 22 september 1955. Tabel van het bedrag der bijdrage voor voortgezette verzekering:

	Meer dan 21 j.	18 tot 21 j.	14 tot 18 j.
Arbeiders:			
Mannen:	174	131	87
Vrouwen:	131	98	65
Bedienden:			
Mannen:	145	109	73
Vrouwen:	109	82	55
Mijnwerkers:			
Mannen:	116	87	58
Vrouwen:	87	66	44

(27) art. 75: «Voor de werkloosheidsuitkeringen bepaald in dit besluit komen in aanmerking de werknemers, gewoonlijk in loondienst, die in de loop van de tien maanden vóór hun aanvraag om uitkering ten minste gedurende zes maanden als loonarbeider gewerkt hebben en op wie uit dien hoofde de inhoudingen voor de maatschappelijke zekerheid toegepast zijn. Deze arbeidsperiode wordt op drie maanden gebracht voor de jonge werknemers van minder dan achttien jaar.

..... Met arbeidsdagen worden gelijkgesteld de dagen die aanleiding hebben gegeven tot uitbetaling van een uitkering bij toepassing van de wets- of reglementsbeëindiging in zake verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit, schade-loosstelling voor arbeidsongevallen en beroepsziekten, verzekering tegen werkloosheid, jaarlijks verlof. Hetzelfde geldt voor de periodes van staking en lock-out.

De Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg kan, op advies van het beheerscomité, tot andere gelijkstellingen dan voormelde besluiten.

art. 75ter: «De werkloos geworden werknemer behoudt de hoedanigheid van gewoonlijk in loondienst arbeidende werknemer, wanneer zijn uitkeringen onderbroken werden gedurende een periode van minder dan één jaar».

art. 76: «Wanneer bij de klachtencommissie waarvan sprake in de artikelen 112 en 113 onder de voorwaarden voorgeschreven in artikel 122, een beroep aanhangig wordt gemaakt tegen een beslissing van het gewestelijk bureau waarbij de aanvraag tot uitkering van een werkloze verworpen wordt wegens niet vervulling van de in artikel 75 of in artikel 75bis vermelde voorwaarden om in aanmerking te komen, kan zij bij beredeneerd advies, in afwijking van wat in deze artikelen bepaald is en door beoordeeling van het beroepsverleden van de betrokkene tijdens de tien jaar die de aanvraag tot uitkering voorafgaan, hem beschouwen als een gewoonlijk in loondienst arbeidend werknemer.

Tot 31 december 1954 echter bedraagt de bij lid 1 bepaalde periode vijftien jaar.

Tegen de beslissing van de klachtencommissie kunnen de in artikel 139 bepaalde personen en organismen, onder de in dat artikel vermelde voorwaarden, in beroep gaan bij de commissie van beroep. Dit beroep kan, in afwijking van artikel 130, uitsluitend op feitelijke overwegingen zijn gegrond. De commissie van beroep kan, onder dezelfde voorwaarden als de klachtencommissies, van de artikelen 75 en 75bis afwijken.

(28) Cfr.: art. 75, organiek besluit; zie ook: M.B. dd. 2 mei 1956. Worden met gewerkte dagen gelijkgesteld: 1) de vergoede ziekte-dagen in toepassing van de wetgeving op de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit; 2) de vergoede dagen in toepassing van de wetgeving op de arbeidsongevallen en beroepsziekten; 3) de vergoede dagen van werkloosheid; 4) het jaarlijks verlof; 5) dagen van staking en lock-out; 6) dagen waarop niet werd gewerkt en waarvoor een loon uitbetaald werd, waarop de bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid werden afgehouden; voorbeelden: betaalde feestdagen en klein verlof; 7) de drie eerste dagen bij ziekte, d.w.z. de zogenoemde carentiedagen; 8) de dagen waarvoor een mijnwerker of gelijkgesteld werknemer een invaliditeitspensioen ontvangt.

(29) Cfr.: art. 75, organiek besluit.

(30) Cfr.: art. 75ter, organiek besluit.

(31) Cfr.: art. 76, organiek besluit.

(32) Cfr.: art. 77, organiek besluit.

(33) Cfr.: art. 103, organiek besluit.

(34) Cfr.: Les conséquences légales, administratives et sociales de la condamnation pénale, blz. 77, par. 5.

(35) Cfr.: Les conséquences légales, administratives et sociales de la condamnation pénale, blz. 77, par. 7 en 8.

(36) Wetgeving: o.a. wet van 4 augustus 1930; K.B. dd. 19 december 1939, coördinatie.

(37) Cfr.: K.B. dd. 10 april 1957.

(38) Cfr.: art. 53, organiek besluit.

(39) Cfr.: arts 56 en 86, organiek besluit.

(40) Cfr.: art. 56, organiek besluit.

(41) Cfr.: art. 56bis, organiek besluit.

(42) Cfr.: art. 57, organiek besluit.

(43) Cfr.: art. 57bis, organiek besluit.

(44) Worden niet behandeld: 1. Mijnwerkers (Regentsbesluit dd. 26 maart 1957; Regentsbesluit dd. 19 mei 1948; Regentsbesluit dd. 20 januari 1949; Koninklijk Besluit dd. 15 februari 1951, coördinatie); 2. Diamantnijverheid (Re-

gentsbesluit dd. 11 mei 1946; Koninklijk Besluit dd. 15 oct. 1955); 3. Zeelieden ter koopvaardij (Besluitwet dd. 7 febr. 1945); 4. Zeevisserij (Regentsbesluit dd. 18 november 1946; Koninklijk Besluit dd. 30 juni 1953); 5. Binnenscheepvaart (Regentsbesluit dd. 14 september 1948); 6. Steenbakkerijen (Regentsbesluit dd. 16 juni 1947); 7. Vlasvezelbereidingsnijverheid (Regentsbesluit dd. 6 augustus 1946); 8. Vezelbedrijf (Regentsbesluit dd. 20 augustus 1947); 9. Havenarbeiders (Koninklijk Besluit dd. 30 juni 1953); 10. Scheepsherstellersbedrijf (Koninklijk Besluit dd. 30 juni 1953); 11. Steenkolenhandel (Koninklijk Besluit dd. 30 juni 1953); 12. Verlofgeld van het personeel van de Staat, de Provinciën en de Gemeenten (Regentsbesluit dd. 31 mei 1950); 13. Verlofgeld van het door de Staat bezoldigd personeel van de gemeentelijke aangenomen en aanneembare scholen

(Koninklijk Besluit dd. 9 april 1952); 14. Korps Burgerlijke Veiligheid (Koninklijk Besluit dd. 28 juni 1953).

(45) Cfr.: K.B. dd. 5 april 1958.

(46) Cfr. de wetgeving ter zake: Besluitwet dd. 7 febr. 1946; Besluitwet dd. 7 oktober 1946; Besluitwet dd. 25 febr. 1947; Regentsbesluit dd. 25 februari 1947; Regentsbesluit dd. 2 april 1947; Regentsbesluit dd. 15 juni 1947; Regentsbesluit dd. 2 september 1947.

(47) Dit zou men althans kunnen vooropzetten voor de geïnterneerde.

(48) Cfr.: Les conséquences légales, administratives et sociales de la condamnation pénale, blz. 65, par. 3.

(49) Cfr.: Les conséquences légales, administratives et sociales de la condamnation pénale, blz. 40-43 en 72.

(50) Cfr.: supra onder nummer 14.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e kamer. — 11 april 1958.

Eerste Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-verslaggever: M. de Bersaques.

Procureur-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten: Mrs. Struye en Van Rijn.

Actio Pauliana. — Kan alleen door de schuldeisers worden ingesteld, niet door de contractueel erfgestelde. — Onrechtmatige daad van de erfsteller door vervreemding van onder de erfstelling vallende goederen.

Uit de bewoordingen van artikel 1167 B.W. blijkt, dat de in die wetsbepaling bedoelde vordering alleen aan de schuldeisers toekomt.

Zo de contractuele erfstelling een overeenkomst is, die aan de erfgestelde de hoedanigheid van erfgestelde van de erfsteller verleent, volgt daaruit niet, dat de erfgerechtigde schuldeiser van de erfsteller zou zijn.

Zo luidens artikel 1083 B.W. de erfsteller het recht behoudt om onder bezwarende titel over de in de erfstelling begrepen goederen te beschikken, volgt daaruit niet, dat de erfsteller geen misbruik van dat recht, d.w.z. een ongeoorloofde handeling zou kunnen plegen, namelijk door zijn goederen te vervreemden, enkel uit afkeer van de door hen onherroepelijk toegestane erfstelling.

P.V.B.A. Ons Erf en Van Hyfte t/ Gernaey.

Gelet op het arrest, gewezen door het Hof van beroep te Gent van 4 mei 1956;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1081, 1082, 1083, 1084, 1093, 1166, 1167, 1382 van het burgerlijk wetboek en 97 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest.

na vastgesteld te hebben dat verweerster, op grond van de contractuele erfstelling die ten haren voordele op al de goederen van haar overleden echtgenoot bij huwelijkscontract bedongen werd, een actio pauliana ingeleid had die er toe strekt de verkopen van onroerende goederen door de de cuius aan eerste eiseres nietig te horen verklaren,

beslist heeft dat de actio pauliana ontvankelijk was, om reden dat de de cuius door deze goederen te verkopen een bedrieglijke beschikking gepleegd had uit haat voor de erfstelling en met de medeplichtigheid van eerste eiseres;

de verkoop aan eerste eiseres van een blok landerijen te Waarschoot bij akte van tweede eiser van 11 september 1951, nietig verklaard heeft;

verder beslist heeft dat eerste eiseres medeplichtig was aan het bedrog van de erfsteller ook voor wat betreft de verkoop van een hofstede te Eeklo, bij zelfde akte van 11 september 1951, aan eerste eiseres gedaan doch met commandverklaring ten voordele van de echtgenoten Willems-d'Halluin, dat eerste eiseres de door verweerster uit hoofde van deze niet nietig verklaarde verkoop geleden schade moest vergoeden, dat tweede eiser een ernstige professionele fout had begaan door zijn ministerie te verlenen tot het verlijden van de kwestieuze verkoop om reden dat hij gehandeld had met kennis van het bedrieglijk karakter van deze verkoop, en dat hij dus voor de schadelijke gevolgen van deze fout moest instaan voor het geval verweerster de vergoeding niet zou ontvangen die haar ten laste van eerste eisers wordt toegekend, zijnde 325.000 frank;

wanneer, volgens artikel 1167 van het burgerlijk wetboek, de actio pauliana slechts kan ingeleid worden door een schuldeiser tegen zijn schuldenaar.

wanneer verweerster, die contractuele erfgestelde was, geen schuldeiseres was en bijgevolg niet ontvankelijk was om de actio pauliana in te leiden,

wanneer, volgens artikelen 1083 en 1093 van het burgerlijk wetboek, de erfsteller niet meer onder kosteloze titel kan beschikken over de in de schenking begrepen goederen, doch het recht heeft over deze goederen onder bezwarende titel te beschikken,

Wanneer het bestreden arrest geenszins vastgesteld heeft dat de kwestieuze verkoop een geveinsde schenking uitmaakte,

wanneer deze verkoop dus wettelijk was en niet nietig kon verklaard worden,

wanneer de geldigheid van de verkoop als gevolg had dat beide eisers geen enkele fout hebben kunnen begaan door aan deze akte deel te nemen,

wanneer bijgevolg de veroordelingen tot schadevergoeding tegen beide eisers uitgesproken van wettelijke grondslag ontbloomt zijn,

wanneer alleszins het arrest onzeker gelaten heeft of het de kwestieuze verkoop gedeeltelijk nietig en gedeeltelijk bedrieglijk en bijgevolg foutief verklaard heeft ofwel om reden dat de zogezegde verkoop een beschikking onder kosteloze titel uitmaakte, ofwel om reden dat zelfs een beschikking onder bezwarende titel op grond van de artikelen 1167, 1083 en 1093 door verweerster, kon betwist worden,

wanneer deze onduidelijkheid in de motivering aan het Hof niet toelaat zijn controlerecht uit de oefenen over de juridische stelling waarop het arrest gegrond is en met het gebrek aan de door artikel 97 van de Grondwet vereiste motivering gelijk staat:

I. In zover het middel gericht is tegen het dispositief betreffende de verkoop van goederen, gelegen te Waar-

schoot door de echtgenoot van verweerster aan eiseres, vennootschap Ons Erf :

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt dat de vordering tot nietigverklaring, door verweerster in haar hoedanigheid van contractuele erfgestelde tegen aanlegster ingesteld de bij artikel 1167 voorziene actio pauliana is;

Dat het die vordering ontvankelijk verklaart om reden dat zo verweerster de hoedanigheid van schuldeiseres van de aansteller die de verkoop heeft toegestaan, niet bezit, ze nochtans haar recht uit een contract put;

Overwegende dat uit de termen van artikel 1167 van het burgerlijk wetboek spruit dat de bij die wetbepaling voorziene vordering enkel aan de schuldeisers toebehoort;

Overwegende dat zo de contractuele erfstelling een overeenkomst is, welke aan de erfgestelde de hoedanigheid van erfgestelde van de erfsteller verleent, daaruit niet volgt dat de erfgerechtigde een schuldeiser van de erfsteller zou zijn;

Dat het middel gegrond is;

En overwegende dat de verbreking van dit dispositief de verbreking medebrengt van het dispositief, welke beschikt dat zonder voorwerp is, ten gevolge van het toewijzen van de hoofdvordering, de subsidiaire eis tot schadevergoeding, ingesteld door verweerster tegen aanlegger Van Hyfte;

II. In zover het middel gericht is tegen het dispositief van het arrest, welke beide aanleggers veroordeelt tot schadevergoeding, wegens de verkoop door de echtgenoot van verweerster aan de echtgenoten Willems-d'Halluin, van een hofstede en landen gelegen te Eeklo :

Overwegende dat, na de hoofdvordering tot nietigverklaring van die verkoop, gesteund op artikel 1167 van het burgerlijk wetboek, door verweerster ingesteld zowel tegen aanlegster als tegen de echtgenoten Willems-d'Halluin, te hebben afgewezen, het arrest beide aanleggers veroordeelt tot schadevergoeding, bij toepassing van artikel 1382 van het burgerlijk wetboek;

Dat die beslissing hierop steunt, enerzijds, dat aanlegster schuldig is aan medeplichtigheid aan de door de echtgenoot van verweerster ongeoorloofde verrichte handeling door deel te nemen aan een verkoop, welke zij wist gedaan te zijn uit haat voor de door de verkoper toegestane contractuele erfstelling, inzonderheid uitsluitend ten einde verweerster van het voordeel van de erfsteller te beroven, en anderzijds, dat aanlegger Van Hyfte een zware beroepsfout heeft begaan door, dezelfde kennis hebbende van die feiten, zijn ambt te verlenen voor gezegde verkoop;

Overwegende dat de voorziening aanvoert dat vermits de erfsteller, luidens artikel 1083 van het burgerlijk wetboek, het recht behield, onder een bezwarende titel, over de in erfstelling begrepen goederen te beschikken, de echtgenoot van verweerster, door zijn goederen te verkopen, geen ongeoorloofde handeling heeft kunnen verrichten en dat, dienvolgens, aanleggers, door deel te nemen aan de verkoop, evenmin een fout hebben kunnen begaan;

Overwegende dat, zo luidens artikel 1083 van het burgerlijk wetboek de erfsteller het recht bewaart om, onder een bezwarende titel, over de in de erfstelling begrepen goederen te beschikken, daaruit niet volgt dat de erfsteller geen misbruik van dat recht, het is te zeggen een ongeoorloofde handeling, zou kunnen plegen namelijk door zijn goederen, zoals het arrest het vaststelt, te vervreemden enkel uit haat van de door hem onherroepelijk toegestane erfstelling;

Dat in de mate waarin het middel sub II bedoeld dispositief bestrijdt, het naar recht faalt;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest in zover het, wat de verkoop van de te Waarschoot gelegen goederen betreft :

I. de door verweerster tegen aanlegster vennootschap Ons Erf ingestelde actio pauliana ontvankelijk en gegrond verklaart,

II. de tegen aanlegger Van Hyfte door verweerster subsidiair ingestelde vordering zonder voorwerp verklaart,

III. over de kosten van die beide vorderingen wijst; Verwerpt de voorziening voor het overige;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt aanleggers en verweerster ieder tot de helft der kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

HOF VAN CASSATIE

1e kamer. — 7 juli 1957.

Voorzitter : M. de Clippele.

Raadsheer-verslaggever : M. Louveaux.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs. Gilson de Rouvreur en Struye.

Vermogensbelasting, door de erflater onbetaald gelaten. — Schuld van de nalatenschap.

De door de wet van 17 oktober 1945 ingevoerde vermogensbelasting, die de erflater verschuldigd was en in casu niet heeft betaald, is een schuld van de nalatenschap en dus verschuldigd door de algemene legataris en niet door de bijzondere legataris van een tot de nalatenschap behorend onroerend goed. Voormelde vermogensbelasting is evenmin een « fiscaal recht van de nalatenschap ».

Marx R. en M. t/ Vandegam en Centen.

Gelet op het bestreden arrest, de 13de juli 1956 door het Hof van beroep te Luik gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1, lid 1, en 15, paragraaf 1, van de wet van 17 oktober 1945 tot invoering van een belasting op het kapitaal, 870, 871 en 1024 van het Burgerlijk Wetboek, 1317 en volgende van hetzelfde wetboek, tot inrichting van de aan de akten verschuldigde bewijskracht, en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest de belasting op het kapitaal, in verband met het vermaakt onroerend goed, ten laste legt van de bijzondere legatarissen, hier aanleggers, door terzelfdertijd de interpretatie van de wet van 17 oktober 1945 en de vermoedelijke wil van de erflater in te roepen,

dan wanneer, enerzijds, het Burgerlijk Wetboek en de wet van 17 oktober 1945, de belasting op het kapitaal ten laste leggen van de erfgenamen of rechthebbenden van de eigenaar op 9 oktober 1944 en bijgevolg, in onderhavig geval van de algemene legataris,

en dan wanneer, anderzijds, het testament van 20

februari 1940 dat de verweerster als algemene legataris aanstelt uitdrukkelijk bedingt dat de algemene legataris al de schulden van de nalatenschap, de fiscale rechten van de erfenis er niet in begrepen, zal dragen, en dan wanneer de belasting op het kapitaal geen fiscaal recht van nalatenschap, doch een schuld van de nalatenschap, uitmaakt:

Overwegende dat uit de vaststellingen van het bestreden arrest blijkt dat de erflaatster overleed, wanneer ze de door de wet van 17 oktober 1945 gevestigde belasting op het kapitaal verschuldigd was; dat zij de verweerster als haar algemeen legataris had aangesteld, doch ten bijzondere titel, aan de aanleggers een onroerend goed had vermaakt; dat zij de belasting op het kapitaal niet betaald had, welke wegens dit onroerend goed verschuldigd was, belasting die, na het overlijden van de erflaatster, aan de Staat betaald werd, gedeeltelijk ten minste, door de verweerster;

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat, om te beslissen dat, niettegenstaande de bepalingen van de artikelen 871 en 1024 van het Burgerlijk Wetboek de aanleggers, bijzondere legatarissen, er toe gehouden waren aan de verweerster terug te betalen de door haar betaalde som alsook elke andere som welke zij als belasting op het kapitaal wegens dit onroerend goed nog zou te betalen hebben, het arrest hierop steunt dat die belasting, welke door de wil van de wetgever een objectief en zakelijk karakter heeft « een reële last » uitmaakt, die « noodzakelijk aan het onroerend goed moest verbonden blijven » en dat de erflaatster slechts het goed, « in de staat waarin de wet van 17 oktober 1945 het plaatste », heeft kunnen overmaken;

Overwegende dat het Hof van beroep, zo het willen zeggen heeft dat de belastingsschuldvordering een verbod van het eigendom uitmaakt, het wettelijk begrip van de door voormelde wet gevestigde belasting heeft miskend;

Dat de erflaatster, inderdaad, hoewel ze de belasting verschuldigd was, de eigenschappen van het eigendomsrecht over het geheel onroerend goed heeft behouden, onder het enkel voorbehoud van de wettelijke hypotheek bij artikel 25 van de wet gevestigd en enkel bestemd om de betaling van de belasting aan de Staat te vrijwaren; dat de belastingschuld overigens op zich zelf zo weinig een verbod van het eigendom is, dat de wettelijke hypotheek, die de betaling ervan moet vrijwaren, de volle eigendom van het onroerend goed treft;

Overwegende dat, zo het hof van beroep, door de uitdrukking last aan het onroerend goed verbonden, bij analogie met artikel 609 van het Burgerlijk Wetboek betreffende de bijdrage van de vruchtgebruiker, een last heeft willen beduiden die het eigendom bezwaart, het evenmin aan zijn beslissing een wettelijke grond heeft gegeven;

Dat inderdaad evenals lasten slechts lasten zijn welke het eigendom bezwaren en waartoe de vruchtgebruiker moet bijdragen, enkel voor zoveel ze na het vestigen van het vruchtgebruik dienen uitgevoerd, ze ook dit karakter niet kunnen hebben ten opzichte van de bijzondere legataris, wanneer ze vóór het overlijden van de erflater opvorderbaar waren;

Overwegende dat daaruit volgt dat, ware het uitsluitend reëel karakter van de belasting op het kapitaal aangenomen, dan nog daaruit niet zou volgen, zoals het bestreden arrest beslist, dat, verschuldigd wegens het eigendom van een onroerend goed, ze « een last uitmaakt die noodzakelijkerwijze aan het onroer-

rend goed moet verbonden blijven »; dat de belasting welke de erflaatster schuldig was en welke ze niet betaald heeft, dus een schuld van de nalatenschap is;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat het arrest ook doet gelden dat de erflaatster, in het testament, haar wil te kennen heeft gegeven dat de aanleggers slechts het onroerend goed zouden verkrijgen met de lasten in verband daarmee en zonder verplichting betreffende deze in hoofde van de algemene legataris;

Overwegende dat het enkel die interpretatie steunt op de bewoordingen van een beschikking van het testament, naar luid waarvan « de schulden van de nalatenschap, de fiscale rechten van de nalatenschap daarin niet begrepen », ten laste van de algemene legataris gelegd worden;

Doch overwegende dat de door de wet van 17 oktober 1945 gevestigde belasting geen « fiscaal recht van nalatenschap is »; dat ze zoals uit het antwoord op het eerste onderdeel van het middel blijkt, een schuld van de nalatenschap van de erflaatster is;

Dat, bijgevolg, de interpretatie van de testamentaire beschikking, zoals ze door het arrest gegeven wordt, de bewijskracht die aan die beschikking verschuldigd is, schendt;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest in zover het uitspraak doet over de gegrondheid van het hoger beroep door de verweerster ingesteld tegen de aanleggers en over de kosten;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt de verweerders tot de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

16de kamer. — 9 december 1958.

Voorzitter : M. Sury.

Raadsheren : M.M. Stocquart en Huyghebaert.

Substituut-Procureur-Generaal : M. Krings.

Advocaten : Mrs. Van den Bergh en Hoschet.

Ontvankelijkheid van de vordering van een C.O.O., Burgerlijke Partij, tegen de veroorzaker van het ongeval, tot terugbetaling van de door de C.O.O. aan het slachtoffer uitgekeerde bedragen en de kosten der aan het slachtoffer toegediende geneeskundige zorgen.

Artikel 30 der wet van 27 november 1891 op de Openbare Onderstand verleent aan de C.O.O. een eigen recht op terugbetaling, zonder te gewagen van een subrogatie, en bepaalt uitdrukkelijk dat deze betaling mag gevorderd worden tegen hem die verantwoordelijk is voor de ziekte of de verwondingen.

Deze uitgaven worden aangezien als een schade die moet vergoed worden en de wet stelt een oorzakelijk verband tussen die uitgaven en vervolgde misdrijven, zodat de C.O.O. gerechtigd is

bedoep te doen op de artikelen 3 en 4 der wet van 17 april 1878, houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering.

Art Emile t/ C.O.O. Elsene.

Op burgerlijk gebied :

Overwegende dat de ontvankelijkheid van de eis der C.O.O. van Elsene als burgerlijke partij wordt betwist;

Overwegende dat artikel 30 der wet van 17-9-1891 aan de commissies van openbare onderstand een eigen recht op terugbetaling verleent zonder evenwel te gewagen van subrogatie;

Dat het laatste lid van bedoeld artikel uitdrukkelijk bepaalt dat de terugbetaling mag vervolgd worden tegen dezen die verantwoordelijk zijn voor de verwonding of ziekte die de bijstand noodzakelijk heeft gemaakt, dit soort bijstand wordende aldus aangezien als een schade door de commissie van openbare onderstand die moet vergoed worden;

Overwegende dat uit die bewoordingen blijkt dat de genoemde wetsbepaling ook een oorzakelijk verband ziet, zoniet instelt, tussen de schuldige daad van de verantwoordelijke persoon en de bijstand gesproken uit de door hem teweeggebrachte ziekte of verwonding;

Overwegende anderzijds dat de vordering tot herstelling van de geleden schade door artikel 3 der wet van 17-4-1878 verleend wordt tegen hen die zich schuldig hebben gemaakt aan een strafbaar doen of nalaten;

Dat waar de schuldige dader de verantwoordelijke persoon is waarvan art. 30 der wet van 17-9-1891 gewaagt, het recht niet kan ontzegd worden aan de C.O.O. haar vordering tot terugbetaling te laten gelden in overeenkomst met art. 4 wet 17-9-1878, te meer dat de uitoefening van het vervolgingsrecht der C.O.O. op geen wijze is beperkt geworden;

Overwegende dat het ter zake vaststaat dat de teruggevorderde bijstandsuitgaven veroorzaakt zijn geworden door de feiten der tenlasteleggingen, die tegen betichte weerhouden zijn geworden;

Overwegende derhalve dat de eerste rechte terecht de eis der burgerlijke partij ontvankelijk en gegrond heeft verklaard;

Om deze redenen :

Bevestigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen zowel op burgerlijk gebied als op strafgebied.

NOOT : in het hierbovenstaand arrest is verkeerdelijk de wet van 17 september 1891 vermeld, daar waar het arrest ontegensprekelijk de wet van 27 nov. 1891 bedoelt.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e kamer. — 16 Oktober 1958.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en Devreese.

Advocaat-generaal : M. Vanhoudt.

Advocaten : Mrs. Pollefeys, Dehem en Haus.

1. **Burgerlijke rechtsvordering. — Optreden als partij in het geding als lasthebber van een ander. — Mandaat met naamlening voor derden.**
2. **Onrechtmatige daad. — Aansprakelijkheid van de gemeente voor de toestand van de wegen op haar grondgebied.**

1. *Tussenkomst in hoger beroep om te bevestigen, dat appellante als lasthebster van de tussenkomende optreedt en eventueel om de vordering te steunen of in eigen naam voort te zetten.*

Dusdanig verzoek strekt tot kennisgeving, dat de tussenkomende reeds in rechte staat onder de naam van appellante, zodat er geen sprake is het geding in hoger beroep tot een derde uit te breiden. Deze eis levert niet de tussenkomst op, bedoeld in artikel 466 Rv., maar uiteraard een incident, waarvan de inleiding rechtmatig bij besluiten geschiedt (artikel 337 Rv.).

Het mandaat met naamlening voor derden blijft geheim en daaruit vloeit hoofdzakelijk voort, dat de lasthebber zijn hoedanigheid verborgen houdt en ten behoeve van de lastgever persoonlijk verbintenissen aangaat.

Bij bekrachtiging van het mandaat door de lastgever werkt deze ratificatie in ieder geval zelfs tegenover derden terug.

De aanstelling van een lasthebber-naamlener is slechts dan ongeoorloofd, indien zij wetsontduiking of krenking der rechten van de tegenpartij ten gevolge heeft.

2. *Artikel 50, 1e en laatste alinea van het Decreet van 14 december 1789 en artikel 3/1° van Titel XI der wet van 16/24 augustus 1789 kennen niet alleen aan de gemeenteverheid de bevoegdheid toe doch leggen haar tevens de verplichting op voor de veiligheid van het verkeer op de straat te zorgen. Deze verplichting, die haar uitvoering krijgt door passende voorzorgsmaatregelen, strekt zich uit tot alle wegen op het grondgebied der gemeente, zonder onderscheid of zij tot het Staats-, provincie- of gemeentedomein behoren.*

Het is zonder belang de oorzaak van het gebrek van een weg te onderzoeken daar zodra gevaar bestaat, de gemeente tot plicht heeft de nodige veiligheidsmaatregelen te treffen en een verzuim ter zake een ongeoorloofde gedraging oplevert.

Cie générale des conduites d'eau en N.V. Union de Paris t/ Geluwe.

Gezien de stukken o.m. het vonnis gewezen op tegenspraak tussen appellante en geïntimeerde, door de Rechtbank van eerste aanleg te Ieper, eerste Kamer, zetelende in burgerlijke zaken, op 18 januari 1956;

Overwegende dat het oorspronkelijk en het incidenteel beroep tijdig en regelmatig zijn ingesteld;

Overwegende dat appellante, Compagnie Générale des Conduites d'Eau als burgerlijk verantwoordelijk over haar aangestelde door de strafrechter veroordeeld werd tot schadeloosstelling der slachtoffers van

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

een verkeersongeval, waarvan zij de geïntimeerde, de gemeente Geluwe, een deel der verantwoordelijkheid toeschrijft en vervolgens, de vergoedingen uitgekeerd door haar verzekeraar ten belope van de $\frac{3}{4}$ terugvordert;

Nopens de tussenkomst van de N.V. Union de Paris :

Overwegende dat de N.V. Union de Paris ter zake tussenkomt, om te bevestigen dat appellante als haar mandataris optreedt, en, desgevallend, om de vordering te steunen of deze in eigen naam voort te zetten;

Overwegende dat dusdanig verzoek enkel strekt tot de kennisgeving dat de N.V. Union de Paris reeds in rechte staat onder de naam van appellante, zodat er geen spraak is, in graad van beroep, het geding tot een derde uit te breiden;

Overwegende dat deze eis de tussenkomst niet uitmaakt voorzien bij artikel 466 W.B.R., maar uiteraard als een incident voorkomt, waarvan de inleiding rechtmatig bij besluiten geschiedt (artikel 337 W.B.R. Montpellier 9 mei 1851, D.P. 1854.V.15);

Nopens de ontvankelijkheid der vordering :

Overwegende dat de exceptie wegens gebrek aan belang de grond der vordering betreft en dienvolgens in graad van beroep kan tegengeworpen worden;

Overwegende dat appellante, zelfs zonder iets betaalde te hebben, er onmiddellijk belang bij had zich te keren tegen geïntimeerde, als mede-verantwoordelijke-derde, van het ogenblik dat zij in rechte hoofdens het ongeval werd aangesproken;

Overwegende dat appellante erkent, dat, na haar veroordeling, al de herstelvergoedingen door haar verzekeraar betaald zijn; dat zij ook verklaart wegens onderhavig schadegeval tegen geïntimeerde verhaal uit te oefenen, weliswaar onder eigen naam maar in werkelijkheid als mandataris van de tussenkomende partij, N.V. Union de Paris;

Overwegende dat geïntimeerde te vergeefs voorhoudt dat appellante in de ganse rechtspleging van eerst aanleg, ten eigen verzoeken optrad en aldus het gerechtelijk contract tussen beiden reeds afgesloten was, wanneer de overeenkomst van naamgeving werd ingeroepen;

dat immers het mandaat met naamgeving voor derden geheim blijft en daaruit noodzakelijk voortvloeit dat de lasthebber zijn hoedanigheid verdoken houdt en ten behoeve van de lastgever persoonlijk de verbintenissen aangaat;

Overwegende dat deze opwerping in elk geval zonder voorwerp is, mitsdien de N.V. Union de Paris het mandaat bekrachtigt en deze ratificatie zelfs tegenover derden terugwerkt (De Page, T. V n° 446 in fine);

Overwegende dat de aanstelling van een mandataris-naamlener slechts ongeoorloofd is, indien deze wetsonthulling of krenking der rechten van de tegenpartij voor gevolg heeft (idem, N° 478, Verbr. 21 oct. 1948, Pas. 1948, I, 585);

Overwegende dat voor wetsonthulling geen plaats is vermits ingevolge de wettelijke subrogatie teweegebracht door de uitbetaling al de vorderingen van appellante betreffende het schadegeval op de verzekeraar, de N.V. Union de Paris, zijn overgegaan (Ber. Brussel 9.4.1952, R.G.A.R. 1953, p. 5196);

Overwegende dat ook de rechten van geïntimeerde, noch in feite, noch in rechte geschaad zijn;

dat terwijl uitgekeerde sommen teruggevorderd worden, zij van den beginne af kennis had of kon nemen van de kwijtingen die aantonen dat de slachtoffers met de verzekeraar, N.V. Union de Paris, verrekend hebben;

dat deze uitbetaling geschiedde, ten dele in de loop der rechtspleging van eerste aanleg en het saldo na de uitspraak van het vonnis a quo;

dat de wettelijke subrogatie enkel tussenkomt ten belope der gestorte bedragen (artikel 22 par. 3 wet van 11 juni 1874);

dat dienvolgens de N.V. Union de Paris, in de veronderstelling dat appellante de vordering voor eigen rekening instelde, naar rata haar betalingen het voordeel der oorspronkelijke vordering verworven heeft en deze kan hervatten;

Overwegende dat de N.V. Union de Paris, die het verhaal van appellant zonder dezer verdere tussenkomst vermogen voort te zetten, volstrekt geen nood heeft over hetzelfde voorwerp een afzonderlijk rechtsgeding te voeren, waartegen geïntimeerde zich voorstelt de verjaring van drie jaar in te roepen; dat dan ook de rechten van laatstgenoemden niet gekrenkt worden door de bestreden lastgeving;

Overwegende dat appellante ter zake op rechtsgeldige wijze haar naam leent;

dat derhalve op de vordering van de N.V. Union de Paris, om voor zoveel nodig haar plaats in te nemen, geen recht moet gedaan worden;

Ten gronde :

Overwegende dat de eerste rechter om oordeelkundige redenen, die het Hof overneemt, de geïntimeerde medeverantwoordelijk stelt voor het kwestieuze geval en haar de schadelijke gevolgen ten belope van één vierde toerekent;

Overwegende dat de wagen op het grondgebied der geïntimeerde een gebrek vertoonde dat in oorzakelijk verband staat met het ongeval waarover appellante, door de strafrechter, burgerlijk aansprakelijk werd gesteld;

dat, inderdaad, in een harer straten de plaveistenen opgebroken waren over een oppervlakte van 2,70 m op 3,50 m, met niveauverschil van circa 10 cm, en middenin het boven uitstekend deksel der waterleiding;

Overwegende dat de aanwezige en doelmatige afsperring op zondag 20 april 1952, rond zes uur 's morgens, door de aangestelde van appellante werd weggenomen en op het aanpalend gaanpad geplaatst; dat tegenover de slachtoffers zijn verantwoordelijkheid in solidum vaststaat;

Overwegende dat het opgebroken en niet verharde straatgedeelte vanaf de verwijdering der barricade, het verkeer aldaar onveilig maakte;

dat nochtans het gevaar zienderogen vermeerderde, wanneer met de overgang der voertuigen een uitdieping ontstond, die uiteindelijk voor de motorrijders een onoverkomelijk hindernis werd;

Overwegende dat artikel 50, eerste en laatste alinea van het decreet van 14 december 1789 en artikel 3, 1° van Titel XI der wet van 16/24 augustus 1789, niet alleen aan de gemeenteoverheid de bevoegdheid toekennen maar nun tevens de verplichting opleggen voor de zekerheid van het verkeer op de straat te zorgen (Verbr. 20 december 1951, R.W. 1951-52, col. 1822); dat deze verplichting, die haar uitvoering krijgt door passende voorzorgsmaatregelen, zich uit-

strekt tot de ganse wegenis van haar grondgebied, zonder onderscheid of deze tot het Staats-, provinciaal of gemeentelijk domein behoort;

Overwegende dat geïntimeerde door haar organen kennis had van het gevaar dat op een weg van haar grondgebied, door de fout van appellante's aangestelde, ontstaan was; dat immers haar beide veldwachters, lang vóór het ongeval gebeurde, op verschillende stonden van voor- en namiddag gemerkt hebben dat de barricade, waarvan zij de bestemming kenden, weggeruimd was (cfr. strafbundel, stuk 35);

dat geen toeval of overmacht kan ingeroepen worden, te meer de barricade in hun onmiddellijk bereik stond en het een plaats betrof in het centrum der gemeente, rechtover gemeentehuis en kerk;

Overwegende dat het zonder belang is de oorzaak van het gebrek der wegenis te onderzoeken, daar, van zohast er gevaar bestaat, die geïntimeerde voor plicht heeft de nodige veiligheidsmaatregelen te treffen en ter zake dit verzuim in haren hoofde een ongeoorloofde gedraging uitmaakt;

dat verder tussen deze fout en de schade een verband bestaat hetwelk een karakter van noodwendigheid vertoont;

Overwegende dat het door de bescheiden van het strafrechtelijk onderzoek vóór het Hof bewezen is, dat het hierboven beschreven gebrek van de weg voor de slachtoffers een onvoorzienbare hindernis was;

dat immers het opgebroken gedeelte der straat slechts op het laatste moment in het oog viel en de uitdieping over een breedte van 2,70 m geen uitwijking toeliet;

Overwegende dat de oorzaak van het ongeval in zijn oorsprong toe te schrijven is aan het ontijdig wegnemen der barricade door appellante's aangestelde, die nochtans speciaal met de bewaking van de in herstelling zijnde straat gelast was;

Overwegende dat de geïntimeerde, die het gevaar niet heeft tot stand gebracht, maar zich onthouden heeft de weggebruikers te vrijwaren een minder zware fout beging en dienvolgens haar verantwoordelijkheid te recht op een vierde werd vastgesteld;

Overwegende dat de herstelvergoedingen geen aanleiding geven tot betwistingen, noch voor het bedrag der hoofdsommen, noch voor dit der intresten;

dat deze respectief belopen 1.817.686 fr. en 301.052 fr., hetzij in totaal 2.118.738 fr.;

Overwegende dat de slachtoffers recht op schade-loosstelling hebben sedert de dag van het ongeval en hun aanspraak op intresten vanaf deze datum gegrond voorkomt;

dat ook geïntimeerde op haar aandeel in de schade dezelfde intresten verschuldigd is;

Overwegende dat de gerechtskosten gevallen op de burgerlijke vorderingen in de strafzaak, bij toepassing van artikel 130 W.B. Burg. Rechtspl., rechtmatig ten laste gelegd werden aan appellante en derhalve niet verhaalbaar zijn tegen geïntimeerde;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935, Gehoord de heer eerste advocaat-generaal Vanhoudt in zijn advies,

Alle andere en meeromvattende besluiten als ongegrond verwerpend,

Ontvangt de tussenkomst van de N.V. Union de Paris in de mate waarin deze strekt tot bevestiging

van het mandaat van appellante alsmede tot hare vordering;

verwerpt ze voor het overige;

Ontvangt het oorspronkelijk en het incidenteel beroep, verklaart het eerste gedeeltelijk gegrond en het tweede ongegrond; dienvolgens bevestigt het vonnis a quo in zijn beschikkingen waarbij het geïntimeerde ten belope van één vierde verantwoordelijk stelt voor het besproken verkeersongeval van 20 april 1952 en beslist over de kosten;

doet te niet voor het overige en, verbeterend, veroordeelt geïntimeerde om aan appellante te betalen één vierde van 2.118.738 fr. hetzij 529.684,50 fr., te vermeerderen met de gerechtelijke rente te berekenen op één vierde van al de gedeeltelijke betalingen en dit vanaf de datum hunner storting aan de slachtoffers;

verklaart het meergevorderde ongegrond en wijst het af;

Zegt dat de tussenkomende partij, de N.V. Union de Paris, de kosten harer tussenkomst zal dragen;

Veroordeelt appellante en geïntimeerde ieder tot de helft der overige kosten van de aanleg.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e kamer. — 19 december 1957.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en De Vreese.

Advocaat-Generaal : M. Matthys.

Advocaten : Mrs. Verschoore en Debeuckelaere.

1. **Bevoegdheid.** — **Vordering van de verzekerde tegen zijn aansprakelijkheidsverzekeraar. — Dodelijk verkeersongeval. — Onbevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel.**
2. **Verzekering.** — **Grove schuld in de zin van artikel 16 van de wet op de verzekeringen in het algemeen.**

1. *De algemene, ondubbelzinnige bewoordingen en absolute bewoordingen van artikel 12, laatste lid, van de wet op de Bevoegdheid hebben een ruime betekenis; deze wetsbepaling strekt zich uit tot geschillen, die voortspruiten uit een verzekeringsovereenkomst.*

Een vordering, die er ten slotte toe strekt te doen uitmaken wie uiteindelijk de door de dood, letsel of ziekte veroorzaakte schade zal moeten dragen, betreft immers een geschil, waarvan het voorwerp juist het herstel beoogt van de in voormeld artikel 12, laatste lid, bedoelde schade.

De Rechtbank van Koophandel is mitsdien niet bevoegd van dergelijk geding kennis te nemen.

2. *In de zin van artikel 16 van de wet op de verzekeringen dient in het algemeen als grove schuld te worden aangemerkt de handeling van de verzekerde, waardoor hij bewust de kans op ongeval ten nadele van de verzekeraar aanzienlijk en op onvoorzienbare wijze verhoogt.*

N.V. Groep Josi t/ Van Ongeval.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Aalst, op 26 maart 1957;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en regelmatig werd ingesteld;

Over de bevoegdheid :

Overwegende dat geïntimeerde op 15 december 1954 met appellante een verzekeringsovereenkomst sloot, waarbij de Groep Josi zijn burgerlijke verantwoordelijkheid, als eigenaar van een auto, merk Volkswagen, over een periode van tien jaar, voor een onbepaald bedrag dekte; dat het onderhavig geding ertoe strekt appellante zich te horen veroordelen om in de plaats en voor rekening van de verzekerde een bedrag van Fr. 469.200 meer de interesten te betalen aan mevrouw De Prez, weduwe van Van de Kerkhove Alfons, die op 1 januari 1956, rond 3 u. 30 's nachts, door geïntimeerde met dodelijke afloop aangereden werd; dat Van Ongeval, bij een in kracht van gewijsde gegaan vonnis der correctionele rechtbank te Oudenaarde, veroordeeld werd gemeld bedrag aan de burgerlijke partij De Prez te betalen;

Overwegende dat, zowel vóór de eerste rechter, als vóór het hof, appellante, op grond van artikel 12 laatste alinea der wet op de bevoegdheid, de onbevoegdheid «ratione materiae» van de rechtbank van koophandel heeft opgeworpen;

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte deze exceptie van de hand heeft gewezen omdat, naar zijn oordeel, het geschil niet het herstel der schade veroorzaakt door de dood van Van de Kerckhove tot voorwerp heeft, doch enkel het herstel beoogt, op grond van de polis, van een patrimoniale schade door geïntimeerde geleden;

Overwegende dat aan de algemene, ondubbelzinnige en absolute termen van bovengemelde wetsbepaling een brede draagwijdte moet worden toegekend; dat artikel 12 laatste alinea zich wel degelijk uitstrekt tot geschillen die voortspuiten uit een verzekeringscontract (Verbr. 13 juni 1907 Pas. I.291); dat immers een vordering die er ten slotte toe strekt te doen uitmaken wie uiteindelijk de door de dood, letsel of ziekte veroorzaakte schade zal moeten dragen, een geschil betreft waarvan het voorwerp juist het herstel beoogt van de schade voorzien in artikel 12 laatste alinea (arr. Gent 11 juni 1951, R.W. 1951/52, kol. 511, Gent 3-12-1952, R.W. 1952/53, kol. 1331);

Overwegende dat het geschil ressorteert onder de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg; dat hetzelfde wegens samenhang geldt wat betreft de vordering tot schadevergoeding;

dat echter, waar het hof de rechter is in hoger beroep, zo van de vonnissen der rechtbank van eerste aanleg als van de vonnissen der rechtbanken van koophandel, dit Hof, bij evocatie, kennis mag nemen van de grond van de zaak; dat deze in staat is definitief gewezen te worden;

*Ten gronde :**A. Wat betreft de waarborg verschuldigd door appellant :*

Overwegende dat appellante, tot opheffing van haar waarborgsverplichting artikel 16 van de wet van 11 juni 1874 inroept; dat zij ten deze beweert dat geïntimeerde zich in staat van dronkenschap bevond toen hij het ongeval veroorzaakte;

Overwegende dat in de zin van artikel 16 alleen als zware fout dient beschouwd, de handelwijze van de verzekerde waardoor hij bewust de kans op ongeval te nadele van de verzekeraar aanzienlijk en op onvoorzienbare wijze vermeerdert (Verbr. 29 januari 1953, Pas. I 415; Verbr. 22 mei 1953, Pas. I 735; Beroep Gent 26 november 1955, R.W. 1955/56, koll. 1734);

Overwegende dat zulke handelwijze ter zake niet bewezen is en ook niet spruit uit het drankgebruik van geïntimeerde; dat uit het strafdossier blijkt dat Van Ongeval, daags voor nieuwjaar tot 17 uur gewerkt heeft; dat hij daarna, rond 17.30 u. te Quenast één glas bier gedronken heeft; dat hij vanaf 18.30 u. te Parike vier exports en vanaf 20.30 u. te Everbeek twee of drie glazen bier gedronken heeft, dat hij rond 21.30 u. te Nederbrakel twee exports heeft gedronken; dat hij te 23 u. bij een vriend heeft gegeten en twee exports en twee druppels cognac heeft gedronken; dat hij vanaf 1 uur limonade heeft gedronken; dat het ongeval gebeurd is rond 3.30 u.; dat hij doorgereden is en rond 4 uur is thuisgekomen en onmiddellijk naar bed gegaan is om te slapen tot 14 uur; dat hij om 18 uur het ongeval bij de Rijkswacht heeft aangegeven;

Overwegende dat de getuigen het eens zijn om te verklaren dat geïntimeerde geen uiterlijke tekenen van dronkenschap vertoonde; dat indien de verklaringen van herbergiers, omtrent de staat van dronkenschap van een verbruiker, slechts met de meeste voorzichtigheid dienen aangenomen, het daardoor nog niet bewezen is dat geïntimeerde werkelijk dronken was; dat uit het feit dat geïntimeerde niet gewoon zou zijn te drinken, niet dient afgeleid dat de bovengemelde hoeveelheid drank hem in een toestand heeft gebracht die een onvoorziene en aanzienbare verzwaaring van het risico heeft medegebracht;

dat daarbij dient aangestipt dat het besproken drankverbruik zich over verschillende uren heeft uitgestrekt;

dat Van Ongeval middelerwijl gegeten heeft; dat het niet bewezen is dat hij na één uur nog alcoholische dranken heeft gedronken;

dat hij overigens niet vervolgd is geweest wegens dronkenschap;

dat het feit dat hij zich door vluchtmisdrijf heeft kunnen onttrekken aan een bloed- en urineontleding, niet toelaat te veronderstellen dat de ontleding een positieve uitslag zou hebben geleverd;

dat getuige Van Muyten Jules verklaarde dat de auto normaal scheen te rijden;

Overwegende verder dat, zo er voor geïntimeerde geen reden bestond om op de uiterste rand van de baan te rijden, deze gedraging niet noodzakelijk aan dronkenschap te wijten is;

dat de aanrijding zelf evenmin een dronken toestand verraadt; dat immers de gerechtelijke expert als mogelijke verklaring van het ongeval de omstandigheid aangeeft dat het betonnen baanvak 1 à 2 cm. hoger ligt dan de gekasseide verbreding en het fietspad, waardoor een afzwenking naar rechts mogelijk was;

Overwegende dat de gedraging van geïntimeerde na het gebeurde niets te stellen heeft met de oorzaak van het ongeval;

dat indien Van Ongeval zich slechts om 18 uur bij de Rijkswacht heeft aangemeld, daaruit niet volgt dat hij al zo te doen gewacht heeft met het doel alle sporen van drank te laten verdwijnen;

Overwegende dienvolgens dat appellante niet bewezen heeft dat Van Ongeval zich in dronken toestand bevond, dat hij in zulke toestand verkeerde dat geen plaats meer overbleef voor de voordelige kansen van de verzekeraar, en dat hij bewust was of bewust moest zijn van een toestand die een grove contractuele schuld zou uitgemaakt hebben; dat appellante dan ook, op grond van de polis, waarborg aan geïntimeerde verschuldigd is;

B. Wat betreft de gevorderde schadevergoeding :

Overwegende dat Van Ongeval vóór de eerste rechter de veroordeling van appellante vorderde tot betaling van 30.000 frank schadevergoeding, wegens stoffelijke en morele schade hem door de onrechtmatige handelwijze van appellante veroorzaakt; dat hij verder in graad van beroep het gevorderd bedrag opdrijft tot Fr. 50.000;

Overwegende dat appellante incidenteel beroep instelt voor zover het vonnis a quo vooraleer dienaangaande een bedrag toe te kennen, geïntimeerde oplegt de schade te bewijzen;

Overwegende dat de groep Josi vergeefs zou aanvoeren dat haar geen verwijt kan treffen haar rechten en belangen te verdedigen en zich te beroepen op artikel 16 van de wet van 1874;

dat, nu het vaststaat dat zij aan haar contractuele verplichtingen te kort is gekomen, zij op grond van artikel 1147 B.W. aansprakelijk is voor de schade veroorzaakt door haar in gebreke blijven, vermits de vertraging het gevolg niet is van een vreemde oorzaak;

Overwegende dat appellante alleszins door de dagvaarding van 17 mei 1956 in vertoef werd gesteld haar verbintenis uit te voeren;

Overwegende dat indien appellante weliswaar vermocht zich tegen de huidige vordering in rechte te verdedigen, Van Ongeval ook, buiten de kosten van dit rechtsgeding om, een zekere althans stoffelijke schade heeft geleden;

Overwegende dat het gebleken is dat de Volkswagen « de luxe » van geïntimeerde, bouwjaar 1954, ingevolge dat in gebreke blijven, aangeslagen werd en openbaar verkocht werd op de markt te Ninove tegen de minderwaardige prijs van 37.000 fr., dat aan deze gedwongen tenuitvoerlegging deurwaarderskosten verbonden zijn;

dat deze schade billijk ex aequo et bono op 10.000 fr. mag worden begroot; dat het niet ten genoegen van recht bewezen is dat geïntimeerde een meerdere schade heeft opgelopen;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935,

Alle andere en meeromvattende besluiten als ongegrond verwerpend,

Gehoord in zijn eensluidend advies de heer Matthijs, Advocaat-Generaal,

Verklaart het principaal beroep ontvankelijk en gegrond, en het incidenteel beroep ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond,

Zegt voor recht dat de Rechtbank van Koophandel te Aalst onbevoegd was, *ratione materiae*, om van de zaak te kennen; doet derhalve het vonnis a quo te niet;

De zaak tot zich trekkend, veroordeelt appellante tot volledige en algehele dekking der burgerlijke aansprakelijkheid van Van Ongeval tegenover De Prez Clarisse;

Veroordeelt de Groep Josi om in plaats en voor rekening van geïntimeerde te betalen aan De Prez de som van 469.200 frank, met de vergeldingsrente sedert 1 januari 1956 tot 12 februari 1957 en met de gerechtelijke rente vanaf deze datum;

Veroordeelt verder appellante om aan geïntimeerde te betalen ten titel van schadevergoeding een som van 10.000 frank met de gerechtelijke rente;

Wijst het meer gevorderde af als ongegrond of niet bewezen;

Verwijst geïntimeerde in de kosten van eerste aanleg en appellante in de drie vierden en geïntimeerde in één vierde der kosten van tweede aanleg;

NOOT : Het bij bovenstaand arrest vernietigde vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Aalst dd. 26 maart 1957 is verschenen in het R.W. 1957/58, 525.

In dezelfde zin als bovenstaand arrest : Hof Gent 11 juni 1951, R.W. 1951/52, 511; Hof Gent 3 december 1952, R.W. 1952/53, 1331 en het daarbij behorend advies van het O.M.; rb. Leuven 7 juni 1957; R.W. 1957/58 864.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e kamer bis. — 17 maart 1958.

Voorzitter : M. Huyghebaert.

Rechters : M.M. Verhoeven en Hernould.

Advocaat : Mr. De Beukelaer.

Rechterlijke bevoegdheid. — Betrekkelijke bevoegdheid. — Niet van openbare orde. — Geldigheid van het strafbeding.

De bevoegdheid ratione loci is niet van openbare orde, zodat de eerste rechter zich ten onrecht ambtshalve onbevoegd heeft verklaard ratione loci (de verweerder had immers de bevoegdheid van de rechter niet betwist).

Beding, waarbij een van de partijen zich verbindt de kosten van onderzoek en behandeling van het dossier enz. te betalen en, indien gerechtelijke maatregelen nodig mochten blijken wegens niet vrijwillige betaling dezer kosten, een bepaald bedrag als straf te zullen betalen.

Dergelijk beding is geldig, indien het enkel bedoeld is ter voorkoming van volkomen ongegronde betwistingen, die kant noch wal raken.

Craeninckx, Buyl en Tiebout t/ Boni.

Gezien de stukken van het geding o.m. :

De in regelmatige vorm voorgebrachte grosse van het vonnis, waartegen beroep, tegensprekelijk verleend door de heer Vrederechter van het Derde Kanton der Stad Antwerpen, in datum van elf januari 1900 achtenvijftig;

Overwegende dat het bestreden vonnis niet betekend blijkt te zijn; dat het beroep tijdig en in regelmatige vorm werd ingesteld;

Overwegende dat, alhoewel de oorspronkelijke eis strekt tot de veroordeling van slechts Fr. 650,— met de gerechtelijke intresten en de gedingkosten, het beroep nochtans overeenkomstig artikel 454 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging ontvankelijk is, aangezien het gericht is tegen een vonnis waarbij de eerste Rechter zich onbevoegd verklaarde *ratione loci*;

Overwegende dat geïntimeerde ter zitting in graad van beroep uitdrukkelijk verklaarde nooit de bevoegdheid van de eerste Rechter *ratione loci* te hebben betwist; dat het bestreden vonnis dit ook niet vaststelt;

Overwegende dat de bevoegdheid *ratione loci* niet van openbare orde is, zodat het ten onrechte is dat

de eerste Rechter zich in de gegeven omstandigheden van ambtswege onbevoegd verklaarde *ratione loci* (Braas, Précis de Proc. Civ. 3e uitg. blz. 397);

Overwegende ten overvloede dat de kredietaanvraag door geïntimeerde ondertekend, trouwens voorziet dat hij « akkoord is dat ter invordering van gemelde sommen, naar keuze van de zaakvoerders (appellanten) de Rechtbanken van Gent en Antwerpen zullen bevoegd zijn »;

Overwegende dat het beroep derhalve gegrond is;

Overwegende dat de zaak in staat is en appellanten de Rechtbank vorderen te vonnissen overeenkomstig artikel 473 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging.

Overwegende ten gronde dat de oorspronkelijke eis van appellanten strekt teneinde geïntimeerde te horen veroordelen in betaling van Fr. 150,— voor kostenstaat dd° 29 maart 1957 en Fr. 500,— ten titel van schadevergoeding;

Overwegende dat geïntimeerde op 20 maart 1957 bij appellant een aanvraag tot het bekomen van een krediet van Fr. 10.000,— indiende; dat dit krediet hem na onderzoek werd geweigerd;

Overwegende dat hij zich bij deze kredietaanvraag verbond in de volgende termen: « Welke ook de uitslag weze aan deze aanvraag voorbehouden, verbindt ondergetekende zich tot betaling aan de zaakvoerders der Mutuele Vereniging voormeld van alle kosten in verband met onderhavige aanvraag en wel namelijk de kosten van onderzoek en behandeling van het dossier, de briefwisseling en verplaatsing en de vacaties. Is akkoord dat indien gerechtelijke maatregelen zich zouden opdringen bij niet vrijwillige betaling van gemelde kosten, deze forfaitairlijk verdubbelen ten titel van schadevergoeding, zonder dat deze schadevergoeding minder dan Fr. 500,— zal kunnen belopen »;

Overwegende dat geïntimeerde de omvang van de onkosten als dusdanig niet betwist; dat deze niet overdreden voorkomen;

Overwegende dat de aandachtige lezing van bovenaangehaalde tekst de mogelijkheid van dubbel gebruik van het bedrag der onkosten met dit van schadeloosstelling uitsluit;

Overwegende dat de geldigheid van dergelijk beding kan aanvaard worden voor het geval het enkel voorzien wordt ten einde volkomen ongegronde betwistingen, welke kant noch wal raken, te voorkomen (De Page, Compl. T.I. N° 146 C; A. Pr. R. V° Factuur, N° 302);

Overwegende dat ter zake zoals hierna gezegd, geïntimeerde zich op niets kan steunen om de matige eis in betaling der kosten met enige ernst, aan te vechten;

Overwegende dat geïntimeerde tegen de vordering van appellanten inbrengt dat men hem bij de ondertekening gezegd had dat dit strafbeding niet zou worden toegepast;

Overwegende dat dit door appellanten ontkend wordt en geïntimeerde zijn bewering niet bewijst noch staakt;

Overwegende dat hij verder nog ten onrechte aanvoert dat hij het gevorderde niet verschuldigd is, aangezien hij het gevraagde krediet niet bekwam;

Overwegende dat gezegd beding inderdaad toepasselijk is « welke ook de uitslag weze aan deze aanvraag voorbehouden »;

Overwegende dat geïntimeerde de gelegenheid kreeg de betaling van de schadevergoeding te vermijden, aangezien hem op 29 maart 1957 verzocht werd enkel het bedrag der kosten (Fr. 150,—) te voldoen;

Overwegende dat de oorspronkelijke eis derhalve ontvankelijk en gegrond is;

Om deze redenen:

De Rechtbank,

Rechtdoende in hoger beroep en op tegenspraak;

Alle verdere en strijdige besluiten verwerpende;

Na er over beraadslaagd te hebben;

Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond;

Doet het bestreden vonnis teniet en rechtdoende overeenkomstig artikel 473 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging en de zaak tot zich trekkende, verklaart de oorspronkelijke eis van huidige appellanten ontvankelijk en gegrond;

Veroordeelt geïntimeerde om aan appellanten te betalen de som van zeshonderd vijftig frank (Fr. 650,—) met de gerechtelijke intresten en de kosten van het geding in beide instanties;

NOOT: zie in dit nummer het door bovenstaand vonnis vernietigd vonnis van de vrederechter te Antwerpen dd. 11 januari 1958.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

1e kamer. — 9 mei 1958.

Voorzitter: M. De Necker.

Rechters: M.M. Moerenhout en De Buck.

O.M.: M. Vergote.

Advocaat: Mr. Tahon.

Openbaar Ministerie. — Optreden in burgerlijke zaken. — Verstek en verzet. — Bewijskracht van processen-verbaal. — Verplichting tot mededeling van stukken.

In burgerlijke zaken handelt het Openbaar Ministerie bij wijze van rechtsvordering (action) of van « aanzoek » (requisition).

In het eerste geval treedt het op, hetzij als hoofdpartij, hetzij als tussenkomende partij.

Wanneer het optreedt als hoofdpartij, is het onderworpen aan de regels van rechtspleging van het gemene recht, in zover deze verenigbaar zijn met de aard van zijn ambt.

Sedert de wet van 25 oktober 1919 kan tegen hem verstek worden verleend, zowel wegens niet-verschijning in de gevallen, waarin het O.M. verplicht deel uitmaakt van de Rechtbank als wegens het niet nemen van besluiten.

In beginsel is verzet mogelijk tegen elke bij verstek gegeven beslissing.

Verzet is echter niet mogelijk in de gevallen, waarin de wet het recht van verzet aan de partij, die verstek heeft laten gaan, uitdrukkelijk onzegt, of wanneer het vonnissen betreft tot blote instructie van de zaak en die vreemd zijn aan het geschil.

Verstekvonnissen bij het niet genomen zijn van besluiten, die noch bij voorraad, noch definitief zijn, en geen veroordeling inhouden, mogen eerst worden ten uitvoer gelegd na betekening aan pleitbezorger (artikel 148, lid 2, Rv.); zulks is echter niet op straf van nietigheid voorgescreven.

Buiten de gevallen, waarin de wet aan processen-verbaal bewijskracht toekent tot inschrijving in valsheid of tot tegenbewijs, gelden zij maar als inlichting.

Het O.M., in burgerlijke zaken optredend als hoofdpartij of als tussenkomende partij, is onder-

worpen aan alle bepalingen van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, die niet onverenigbaar zijn met de aard van zijn ambt; hij is er dus toe verplicht de door hem gebruikte stukken mede te delen.

O.M. t/ V.z.w.D. «Club Lancaster Cercle privé»

Herzien het vonnis dd. 17 januari 1958 ;

Overwegende dat de vordering strekt tot de ontbinding van de vereniging zonder winstgevend doel «Club Lancaster - Cercle Privé», waarvan de zetel gevestigd is te Wevelgem, steenweg op Kortrijk, n° 116, om reden dat deze vereniging het doel niet nastreeft tot hetwelk het schijnbaar werd gesticht en haar inkomsten besteedt aan doeleinden die strijdig zijn met haar standregelen, met de Wet en met de openbare orde ;

Overwegende dat deze vordering werd ingesteld bij exploit, dd. 30 oktober 1957 ;

Overwegende dat bij vonnis dd. 17 januari 1958, gewezen bij verstek bij gebrek aan besluiten, de vordering ontvankelijk werd verklaard en eiser gemachtigd werd door alle rechtsmiddelen te bewijzen dat verweerster v.z.w.d. Club Lancaster, geen kulturele bedrijvigheid aan de dag heeft gelegd, en onder meer, dat er noch voordrachten, lezingen of causerieën gehouden werden van algemene kulturele aard, nopens godsdienstige, wetenschappelijke, filosofische of kunstonderwerpen en dat de leden die op de lijst voorkomen in het algemeen uit een kultureel weinig ontwikkeld midden waren ;

Overwegende dat eiser, ter uitvoering van dit vonnis, tot een informatie deed overgaan, door de leden van de Bijzondere Opsporingsbrigade der Rijkswacht, met hoedanigheid van Officier van Gerechtelijke Politie ;

Overwegende dat eiser, bij exploten van 11 en 12 maart 1958, verweerster liet dagvaarden in ontbinding van de v.z.w.d. Club Lancaster en tot aanstellen van één of meerdere vereffenaars ;

Overwegende dat verweerster besluit : 1° tot de nietigheid van de proceduur, wegens gebrek aan betekening van het tussenvonnis ; 2° tot de nietigheid van de proceduur, wegens gebrek aan regelmatigheid van het geleverd bewijs ; 3° tot het afweren van een nota van het Openbaar Ministerie, daar deze een nieuw middel inhoudt ;

Overwegende dat eiser beweert dat het vonnis dd. 17 januari 1958 niet moest betekend worden, daar het, als een louter onderzoeksmaatregel beveelt (Garsonnet et César Bru : Procéd. Civ., T. VI, bl. 512) ;

Dat hij staande houdt dat in elk geval de dagvaardingen, dd. 11 en 12 maart 1958, zoveel nodig, een nieuw geding inleiden, gesteund op bijkomstige informaties van officieren van gerechtelijke politie, zodat de rechtbank desnoods gerechtigd is uitspraak te doen op deze vordering, zonder rekening te houden met de vorige actie tussen partijen ;

I. *Betreft de proceduur op de vordering ingesteld bij dagvaarding van 30 oktober 1957 :*

A. *Principen :*

a) *Betreft het opteden van het Openbaar Ministerie, in burgerlijke zaken :*

Overwegende dat in burgerlijke zaken, het Openbaar Ministerie handelt bij wijze van rechtsvordering (action) of van aanzoek (réquisition) (Garsonnet et César Bru : Procéd. civ., T. I, bl. 305) ;

dat in het eerste geval hij optreedt hetzij als hoofd-

partij, ofwel als tussenkomende partij, naargelang hij het geschil ambtshalve vóór de rechtbank brengt of hij in een hangend geding, tussenkomt om een of andere stelling te steunen of te weren, of een persoonlijke, afzonderlijke stelling te verdedigen, terwijl in het tweede geval hij alleenlijk zich mengt in een rechtsvordering, welke hij niet heeft ingeleid, om een advies te laten horen (Garsonnet et César Bru : Procéd. civ., T. I, bl. 305) ;

Overwegende dat wanneer het Openbaar Ministerie optreedt als hoofdpartij, het onderworpen is aan de regelen van de rechtspleging van het gemeen recht, in zover deze verenigbaar zijn met de natuur van zijn ambt ;

Dat het onder meer, zelf het ambt vervult van advocaat en van pleitbezorger, zodat, van zijnentwege, geen spraak kan zijn van aanstelling van pleitbezorger (Daloz, Répert. prat., v° Ministère public, n° 126 ; Beroep Luik, 8 april 1914, B.J. 1914, bl. 659) ;

Dat, sedert de wet van 25 oktober 1919, tegenover hem verstek kan genomen worden, alhoewel bij gebrek aan verschijnen, in de gevallen waar hij niet verplichtend deel maakt van de rechtbank, als bij gebrek aan besluiten ;

b) *Betreft het verstek :*

Overwegende dat het verzet een gewoon middel van verhaal is tegen een beslissing, strekkende tot het bekomen van een nieuwe beslissing, door dezelfde rechtsmacht, die de eerste verleend heeft ;

Dat in beginsel, verzet mogelijk is tegen elke beslissing bij verstek (Van Lennep, Burg. procesrecht, T. V, bl. 25 ; Foignet, Procéd. civ., bl. 202 ; Garsonnet et César Bru, T. VI, bl. 512 ; Van Bauwel, Burg. procesr., bl. 351 ; Braas, Procéd. civ., T. II, bl. 607) ;

Dat echter verzet niet mogelijk is, in de gevallen waar de wet dit recht aan de verstekmakende partij uitdrukkelijk ontkent, of wanneer het gaat om vonnissen van loutere instructie der zaak en die vreemd zijn aan het geschil (Van Lennep, Burg. procesrecht, T. V, bl. 25 ; Garsonnet et César Bru, Procéd. civile, bl. 542) ;

Overwegende dat het eindvonnis, dit is dat een einde stelt aan de betwisting voor de ervan gevatte Magistraat, terwijl het vonnis vooraleer recht te doen, de wettelijke macht van de rechter, gevat van het geschil, niet uitput (Braas, Procéd. Civ., T. II, bl. 595, 596) ;

Dat dit laatste, ofwel zuiver voorbereidend kan zijn, dat geveld wordt met het oog op het onderzoek van de zaak en strekt tot haar in staat stellen, om beslecht te worden over de grond, zonder echter dat de opinie van de Magistraat nopens de grond uitschijnt, terwijl het tussenvonnis, een voorbereidende of onderzoeksmaatregel oplegt, welke een vooroordeel over de grond van de zaak beduidt (Braas, Procéd. Civ., T. II, bl. 598 ; Garsonnet et César Bru, Proc. Civile, T. III, bl. 278) ;

Dat een vonnis een tussenvonnis zijn zal, wanneer uit het vonnis het inzicht van de rechter over de grond reeds blijkbaar is, alhoewel het vonnis vooraleer recht te doen, de rechter niet bindt wat de uitspraak over de grond betreft (Daloz, Rép. prat., v° Jugement, n° 55) ;

Overwegende dat een vonnis, alvorens het ten uitvoer kan gelegd worden, moet betekend worden, behalve wat betreft de vonnissen die niets wijzigen in de staat van het geding en alleen de gang van de rechtspleging betreffen (Van Bauwel, Burg. Proc., T. II, bl. 311) ;

Overwegende dat de vonnissen bij verstek, bij ge-

brek aan besluiten, die noch bij voorraad, noch definitief zijn, en geen veroordeling inhouden, enkel mogen uitgevoerd worden na betekening van pleitbezorger (W.B.R. art. 148, al. 2) ;

Dat deze beschikking echter geenszins met enige nietigheid bedreigt ;

B. Toepassing :

Overwegende dat het vonnis dd. 17 januari 1958, aan eiser toeliet te bewijzen door alle rechtsmiddelen, dat de v.z.w.d. « Club Lancaster » geen kultuurbedrijvigheid aan de dag heeft gelegd, om reden dat de voorgelegde vermoedens onvoldoende waren om tot het besluit te komen dat verweerster een in de standregelen geveinsd maatschappelijk doel liet uitschijnen, terwijl in werkelijkheid het voorwerp van haar bedrijvigheid, in strijd was met de wet en met de openbare orde ;

Overwegende dat het blijkt uit het vonnis zelf, dat avoué Quintens verschenen is voor verweerster, maar in gebreke gebleven is te besluiten ;

Overwegende dat het vonnis niet aan de avoué van eiseres werd betekend ;

Overwegende dat dit vonnis had moeten betekend worden, daar het een tussenvonnis is, en dus, zoals hoger gezegd, niet als een vonnis van louter onderzoek kan worden aangezien, dat volgens rechtsleer en rechtspraak niet onderworpen is aan de betekening ;

Overwegende echter dat daardoor de informatie van de gerechtelijke politie, waartoe werd overgegaan, op bevel van eiser, door geen enkele nietigheid wordt getroffen ;

Overwegende dat inderdaad zoals vroeger gezegd, zulke nietigheid niet wordt voorzien bij artikel 148, al. 2 W.B.R. zoals dit het geval is bij artikel 147, al. 1 W.B.R. ;

Dat dit uitlegbaar is, doordat in dit laatste geval, het over de tenuitvoerlegging van een vonnis, inhoudende een veroordeling, hetzij definitief, hetzij bij voorraad, terwijl artikel 148 W.B.R. enkel toepasselijk is, ofwel op vonnissen die een maatregel inhouden, ter behandeling, die de grond van de zaak niet aanraakt, ofwel op vonnissen die alhoewel zij niet beperkt blijven tot een maatregel met betrek op de gang van de rechtspleging, niettemin geen enkele veroordeling inhouden ;

Overwegende dat het vonnis van 17 januari 1958, aan eiser de bewijsvoering van een bepaald feit « door alle rechtsmiddelen » toeliet ;

Overwegende dat de bewijsmiddelen van gemeen recht zijn : het geschrift, de getuigenis, de vermoedens, de bekentenissen en de eed ;

Dat de bewijsvoering moet geschieden volgens de regelen voorgeschreven in het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, aangevuld door de handelingen die het Openbaar Ministerie de bekwaamheid heeft te stellen, uit hoofde van zijn ambt ;

Overwegende dat het Openbaar Ministerie als hoofdpartij optreden mag, telkenmale dat het gaat om een geval waarbij de openbare orde gevaar loopt (Rép. pr. Dr. belge, T. VIII, v° Ministère public, bl. 189) ;

Overwegende dat hij vermog in de loop van zulke vordering, een informatie te openen door de rechterlijke politie, ten einde nuttige inlichtingen in te winnen ;

Overwegende dat de processen-verbaal van zulke informatie, tot staving van een burgerlijke vordering van het Openbaar Ministerie, ingesteld op grond van schending der openbare orde, in zulk geval, enkel dienend zijn als inlichting ;

Overwegende dat luidens artikel 8 van het Wetboek van strafrechtspleging, de rechterlijke politie, de misdaden, wanbedrijven en overtredingen opspoort, de bewijzen ervan verzamelt en de daders aan de rechtbanken overlevert, met het oog op de bestraffing ;

Overwegende dat luidens artikel 154, al. 1 en 189 van het Wetboek van strafrechtspleging, het bewijs van wanbedrijven en overtredingen, door proces-verbaal mag geleverd worden (Braas, Procéd. pénale, bl. 119), waarvan zekere maar kunnen aangevochten worden door inschrijving in valsheid, andere bewijskracht hebben tot tegenbewijs toe, andere eindelijk, maar gelden ten titel van zuivere inlichting (Braas, Procéd. pénale, bl. 119 tot 121) ;

Overwegende dat, buiten de gevallen waarin de wet aan de processen-verbaal bewijskracht hecht tot inschrijving in valsheid of tot tegenbewijs toe, zij maar gelden als inlichting ;

Overwegende dat hieruit volgt, dat wanneer het Openbaar Ministerie een informatie instelt, ter inzameling van feiten, die geen misdrijven uitmaken, tot staving van een burgerlijke hoofdvordering, op grond van krenking van de openbare orde, de processen-verbaal hiermede in verband opgemaakt, maar gelden als inlichting, daar deze inlichtingen niet verzameld worden tot opsporing van een strafrechtelijk betuigd feit ;

Dat de Rechtbank dan een vrij en volledig appreciatievermogen behoudt (Verbr. 3 jan. 1933, Pas. 1933, I, bl. 118) ;

Overwegende dat, ten deze, het vonnis dd. 17 januari 1958, aan het Openbaar Ministerie toeliet te bewijzen door alle rechtsmiddelen, ddat verweerster, v.z.w.d. Club Lancaster, « geen kulturele bedrijvigheid aan de dag » heeft gelegd, en onder meer, dat er noch voordrachtten, lezingen of causerieën gehouden werden, van al » gemene kulturele aard... » hetgeen op geen misdrijf duidt ;

Dat door eiser volgende opdracht op 19 februari 1958, gegeven werd aan de Bijzondere Opsporingsbrigade : « Met verzoek de B.O.B. te willen gelasten met een » onderzoek betreffende de v.z.w.d. « Club Lancaster » » waarvan mijn ambt de ontbinding vordert. »

« Gelet op de beschikkingen van het tussenvonnis, » dd. 17 januari 1958, dient nagegaan welke activiteit » de vereniging had of nog heeft ; of zij zich, al dan » niet, overeenkomstig haar statuten, met kulturele » aangelegenheden inlaat... » ;

Dat de processen-verbaal, opgesteld ter gelegenheid van deze informatie, dus als zuivere inlichtingen gelden ;

Overwegende dat zij dus wel, in tegenstelling met de besluiten van verweerster, kunnen dienen om het oordeel van de rechter te vormen ;

Overwegende echter dat het Openbaar Ministerie, dat handelend optreedt in burgerlijke zaken, bij wijze van hoofdvordering of tussenkomst, gehouden is door de beschikkingen van het Wetboek van burgerlijk procesrecht, die niet onverenigbaar zijn met de natuur van zijn ambt en dus met de wettelijke bepalingen betreffende het eerbiedigen van het verdedigingsrecht en de mededeling der stukken ;

Overwegende dat luidens artikel 188 Wetboek van Burgerlijk Procesrecht, partijen de stukken waarvan zij gebruik willen maken, moeten mededelen, alvorens deze in te roepen, en de niet medegedeelde stukken uit de debatten mogen geweerd worden ;

Dat luidens artikel 189, deze mededeling geschiedt door neerlegging ter Griffie ;

Overwegende dat de aanlegger de stukken moet mededelen, nadat verweerder stelling genomen heeft,

de verweerder samen met de uitwisseling van zijn verweer of besluiten (Van Lennep, Burg. procesrecht, bl. 169) ;

Overwegende dat een gebruikt stuk gemeen wordt aan partijen, al weze het niet medegedeeld geweest (Van Lennep, Burg. Procesrecht, bl. 173) ;

Overwegende dat het uitwisselen van verweerschriften of besluiten, zonder voorafgaande mededeling echter geldig is en geen enkele nietigheid medebrengt, maar dat de mededeling van de stukken immer kan gevraagd worden en het enkel in de mate is dat de rechten van wederzijdse verdediging gekrenkt worden dat de verwerping der stukken hoeft bevolen te worden (Burg. rechtb. Brussel, 28 juli 1920, Pas. 1921, III, bl. 49) ;

Overwegende dat de rechtbank, die de verwerping der stukken niet toestaat, de heropening der debatten en de mededeling der stukken mag bevelen ;

Overwegende dus dat ten deze de stelling van het Openbaar Ministerie, dat hij de door hem gebruikte stukken der informatie niet moest mededelen, maar dat verweerster machtiging moest vragen aan het Parket-Generaal, om kopij ervan te verkrijgen, niet kan aangenomen worden en het Openbaar Ministerie dat in een burgerlijke vordering gebruik maakt van dergelijke stukken, deze moet mededelen ;

Overwegende dat de stelling van verweerster, al zouden de processen-verbaal van de informatie geen bewijskracht hebben, ook onjuist voorkomt ; dat zoals hoger gezegd, deze dienend zijn ten titel van inlichting, zodat de rechter souverain oordeelt over hun bewijswaarde ;

Overwegende dat verweerster eindelijk aanvoert dat de nota door het Openbaar Ministerie neergelegd, en medegeeld, moet geweerd worden, daar deze andere middelen bevat dan deze genomen in besluiten ;

Overwegende dat de nota van het Openbaar Ministerie, breedvoerig beantwoord werd door verweerster, op 18 april 1958, dag zelf van het sluiten van de debatten, en het niet blijkt dat zij aan verweerster niet zou medegedeeld worden ;

Dat uit het oog niet mag verloren worden dat het Openbaar Ministerie in de burgerlijke vordering die het instelt, de rol vervult van de avoué, en niet gehouden is door de regelen der betekening der stukken van avoué tot avoué ;

Dat deze betekening vervangen wordt door de aflevering van een afschrift van de besluiten ;

Overwegende dat dus blijkbaar de rechten van verdediging van verweerster niet gekrenkt werden ;

Dat het aangevochten stuk uit de debatten dus niet moet geweerd worden ;

II. Betreft de procedure op de vordering ingesteld bij dagvaardingen van 11 en 12 maart 1958 :

Overwegende dat de dagvaardingen van 11 en 12 maart 1958, moeten aangezien worden als herdaging en aanmaning in dezelfde vordering, ofwel als zijnde het instellen van een nieuwe vordering ;

Overwegende dat de dagvaardingen van 11 en 12 maart 1958, uitdrukkelijk verwijzen naar de dagvaarding van 30 oktober 1957, in volgende bewoordingen : « Gezien de dagvaarding van 30 oktober 1957, » waarvan de beweegredenen en vordering hier voor » zoveel nodig, hernomen worden » ;

Dat zij verzenden naar het tussenvonnis van 17 januari 1958 ;

Dat zij gewag maken van de beschikking van dit

vonnis en zich steunen op de levering van het bewijs, waartoe eiser gehouden was ;

Overwegende dat eiser geen afstand gedaan heeft van de vorige aanleg, met aanbod tot betaling van de kosten, in deze dagvaardingen ;

Dat ook het aanvaarden van afstand door verweerster, niet werd gedaan, dan wanneer verweerster er belang kon bij hebben deze te weigeren, daar het vonnis dd. 17 januari 1958, haar een tegenbewijs toeliet ;

Overwegende dat eiser de dagvaardingen d. 11 en 12 maart 1958, niet afzonderlijk liet inschrijven in de Algemene Rol, maar deze opgenomen werden ter Algemene Rol, onder hetzelfde nummer als de dagvaarding van 30 oktober 1957 ;

Overwegende dat de exploit van 11 en 12 maart 1958 dus niet moeten aangezien worden als een nieuwe vordering, een nieuw geding inleidende, maar als aanmaning en herdaging, in dezelfde reeds ingestelde vordering ;

Overwegende dat een nieuwe rechtsvordering ten andere onontvankelijk zou zijn, bij gemis aan voorwerp en bij gemis aan belang ;

Dat deze rechtsvordering zou gedreven zijn met identiteit van oorzaak, van voorwerp en van partijen, aan een voorafgaande vordering, waarvan afstand in het exploit niet werd betekend ;

Dat deze nieuwe vordering zelf niet impliciet kon aangezien worden als afstand van de voorgaande hangende procedure, daar geen aanbod gedaan werd betreffende de kosten en de rechtbank dus gevat bleef om erover uitspraak te doen ;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Alle verdere besluiten van de hand wijzende ;

Zegt voor recht, dat de exploit van 11 en 12 maart 1958, hoeven aangezien te worden als een aanmaning en herdaging, in de procedure ingesteld bij exploit van 30 oktober 1957 ;

Zegt voor recht, dat in ieder geval, een nieuwe rechtsvordering onontvankelijk ware, in afwezigheid van impliciete of expliciete afstand van de voorafgaande rechtspleging ;

Zegt voor recht dat het vonnis van 17 januari 1958, een tussenvonnissen is, begrepen onder de vonnissen bedoeld in artikel 148, alinea 2 in fine, Wetboek Burgerlijke Rechtspleging, gewezen bij verstek, en aan avoué had moeten betekend worden ;

Zegt dat echter artikel 148 geen nietigheid voorziet ;

Zegt voor recht dat het Openbaar Ministerie, optredend als hoofdpartij of tussenkomende partij, in burgerlijke zaken, gehouden is door alle beschikkingen van het Wetboek van burgerlijke rechtspleging, die niet onverenigbaar zijn met de aard van zijn ambt ;

Zegt dat hij dus gehouden is de door hem gebruikte stukken mede te delen ;

Zegt dat het niet noodzakelijk voorkomt de gebruikte en niet medegedeelde stukken van de debatten te weren ;

Beveelt dat eiser, na betekening van het vonnis van 17 januari 1958, de door hem gebruikte stukken aan verweerster zal mededelen, door neerlegging ter Griffie, waarna door partijen zal besloten worden en gepleit als naar rechte ;

Verzendt de zaak naar de Algemene Rol ;

Kosten voorbehouden.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

2e Kamer. — 14 november 1958.

Voorzitter : M. Bevernaege.

Rechters : M.M. Lefèvre en Janssens.

Advocaten : Mrs P. Verschoore en Ph. Van Durme.

Mandelige muur. — Gesplitste eigendom. — Interpretatie van verkoopcontract. — Optrekken van mandelige muur. — Uitspringende dorpels.

Artikel 653 B.W. bepaalt niet dat een muur tussen een gebouw en een binnenplaats of tuin gemeen is. Indien de twee eigendommen aan dezelfde persoon hebben toebehoord en later gesplitst werden, mag de wil van de partijen dikwijls zo worden uitgelegd dat ze de muur tot 3,20 m boven de grond voor gemeen hebben willen houden.

Er is geen sanctie tegen de partij die de mandelige muur optrekt zonder voorafgaande toelating van de nabuur. Dorpels mogen niet uitspringen over het naburige erf.

Saelens t/ Caron.

Gezien de stukken, waaronder de uitgifte van het vonnis van de Vrederechter van het eerste kanton Gent dd. 6 december 1957;

Overwegende dat het beroep tijdig en regelmatig is;

Overwegende dat de betwistingen een muur betreffen die het pas gebouwde nijverheidscomplex van de geïntimeerde scheidt van het eigendom van de appellant;

Overwegende dat de goederen pas in 1941 werden gesplitst en de verkopers met de kopers ongetwijfeld hebben bedoeld dat de scheidingsmuur gemeen zou zijn tot het minst verheven dak of — bij gebrek aan gebouwen bij de andere partij — tot 3,20 meter;

Dat immers de twee erven gescheiden zijn door een rechte lijn die loopt van de Visserij tot de Achtervisserij, zodat het evident is dat de scheidingslijn over de ganse lengte midden de scheidsmuur ligt en niet in- en uitspringt naargelang al dan niet aan weerszijden werd gebouwd;

Dat het evenmin de bedoeling kan geweest zijn van de partijen, dat de verkoper de nijverheidsgebouwen zou mogen afbreken, om dan de koper te dwingen een gemeenschappelijke scheidingsmuur te bouwen (artikel 664 B.W.);

Overwegende eindelijk dat de geïntimeerde zich zodanig bewust was van de gemeenzaamheid van grond en muur, dat hij de onderwerpelijke strook scheidingsmuur op de beide erven heeft laten afwateren, door op de muur naar beide zijden afdalende platen te plaatsen;

Overwegende dat uit de overgelegde plannen, foto's en processen-verbaal blijkt dat tegen het onderwerpelijke deel muur op de grond van de appellant geen gebouwen stonden in 1941 en later evenmin; dat gezegd deel derhalve slechts gemeen is tot 3,20 meter boven de grond;

Overwegende dat deze mandeligheid de geïntimeerde de niet kon beletten de muur op eigen kosten op te trekken; dat artikel 685 B.W. weliswaar bepaalde voorwaarden stelt, maar hiervoor geen sanctie bestaat zodra de muur, zoals in onderhavig geval, degelijk werd versterkt;

Overwegende dat de beweerde lichten in het niet gemeen deel van de muur werden geplaatst overeen-

komstig artikelen 676 en 677 B.W.; dat geen vensters bestaan;

Overwegende dat de geïntimeerde nochtans kleine dorpeltjes heeft laten plaatsen onder de beweerde lichten en dat deze uitspringen over het erf van de appellant, die daarover terecht klaagt;

Op die gronden,

De rechtbank, gelet op de artikelen 2, 24, 34, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Alle andere besluiten verwerpend;

Verklaart het beroep ontvankelijk, doet het aan-gevochten vonnis teniet en opnieuw wijzend;

Zegt voor recht dat de muur die de erven van partijen scheidt gemeen is tot aan het minst verheven dak en daar waar aan de ene zijde of aan beide zijden geen gebouw ertegen aanleunt, tot drie meter en twintig centimeter boven de begane grond;

Veroordeelt de geïntimeerde om de uitspringende dorpeltjes onder de beweerde uitzichten met de muur gelijk te maken binnen de maand van de betekening van, eensdeels het onderhavig vonnis en anderdeels het verzoek deze werken uit te voeren;

En bij gebreke van deze uitvoering, veroordeelt de geïntimeerde van nu af om, op eenvoudig vertoon van de facturen, de uitgaven te betalen die de appellant zou verplicht zijn te doen om de gelijkmaking zelf te laten uitvoeren;

Ontzegt de appellant het meer gevorderde;

Veroordeelt de appellant in de kosten van de beide aanleggen.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE LEUVEN

18 september 1958.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Rubbrecht.

O.M. : Jespers.

Advocaat : Mr. Willemaers.

Strafbare poging. — Staking van de uitvoering ten gevolge van psychologische beïnvloeding van de dader.

Voor de strafbaarheid van de poging is onverschillig of de verdere uitvoering door enig materieel feit wordt verhinderd, dan wel of de dader door psychologische beïnvloeding tot het opgeven van zijn voornemen is gebracht; in beide gevallen is de begonnen uitvoering alleen gestaakt ten gevolge van omstandigheden, die onafhankelijk zijn van de wil van de dader.

Hermans t) O.M.

Overwegende dat de telasteleggingen I, III, 1-III, 2 en IV bewezen zijn;

Overwegende, wat de telastelegging II betreft, dat verdachte beweert vrijwillig de poging te hebben gestaakt en derhalve tot vrijspraak concludeert;

Overwegende dat de feiten zich als volgt hebben voorgedaan :

In de namiddag van 4 juli 1958 had verdachte het bezoek van een schuldeiser ontvangen en, in geldnood verkerend, het plan opgevat te Luik een auto te gaan stelen om nadien te Philippeville een bankoverval te plegen. Ter uitvoering van dit voornemen huurde hij

te Luik een taxi, nam plaats op de achterbank en verzocht de chauffeur Bodson hem naar een ingebeeld adres te Rouvrex te brengen. Toen zij in volle veld waren gaf hij Bodson bevel het voertuig te verlaten, erbij voegend dat hij anders zou schieten. Tegelijk plaatste hij de loop van zijn geladen karabijn in de nek van Bodson. Deze draaide voorzichtig het hoofd om en kon, door een plotse beweging, de loop van het wapen naar beneden richten. Verdachte ging echter voort met zijn bevel en bedreiging te uiten. Daar Bodson bemerkte dat verdachte beefde vroeg hij hem of het niet gek was zo te handelen, daar hij onmiddellijk ontdekt zou worden en geen kans had om teontsnappen. Door overreding wist Bodson hem ten slotte te bewegen tot afgifte van het wapen. Hij bracht hem verder naar Luik terug en liet hem een schuldbekentenis voor de gedane rit ondertekenen.

Overwegende dat de hierboven beschreven handelingen van verdachte een begin van uitvoering waren van de voorgenomen diefstal; dat immers de bedreigingen, die verdachte als middel tot de diefstal wilde aanwenden, reeds voltooid waren;

Overwegende dat artikel 51 van het Wetboek van Strafrecht weliswaar aan de dader die vrijwillig van de verdere uitvoering afziet straffeloosheid waarborgt, doch op voorwaarde dat hij zulks spontaan en uit eigen beweging doet;

Overwegende dat verdachte ter zake de uitvoering van het misdrijf heeft gestaakt ten gevolge van het optreden van Bodson, die eerst het wapen heeft kunnen afwenden en nadien op behendige wijze de psychologische toestand van verdachte heeft weten te gebruiken om hem door overreding tot andere gevoelens te brengen;

Overwegende dat het voor de strafbaarheid van de poging onverschillig is of de verdere uitvoering door enig materieel feit wordt verhinderd dan wel of de dader door psychologische beïnvloeding tot het opgeven van zijn plan wordt gebracht; dat in de beide gevallen de begonnen uitvoering alleen gestaakt wordt wegens omstandigheden die onafhankelijk zijn van de wil van de dader;

Overwegende dat de telastlegging II dus eveneens bewezen is;

.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST-NIKLAAS

1e Kamer. — 4 februari 1958.

Voorzitter : M. Blauwaert.

Rechters : MM. Maes en Elewaut.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs Pauwels (loco Jacquart) en Ducheyne.

Wisselrecht. — De wisselverbintenis is abstrakt, los van de onderliggende rechtsverhouding.

De wisselverbintenis kan niet worden beschouwd als verknocht met de onderliggende vordering uit de koopovereenkomst, daar de uit de wissel voortvloeiende verbintenis een abstrakte verbintenis is zonder verband met het bestaan of niet bestaan van een fonds.

De regels, die beide rechtsverhoudingen beheersen sluiten elkander uit, o.a. wanneer de toekenning van enig termijn is uitgesloten wat betreft de wisselverbintenis van de koper.

Die autonomie van de wisselvordering laat niet toe aan te nemen, dat de partijen het beding betreffende de betrekkelijke rechterlijke bevoegdheid, voorkomende in de koop- en verkoopovereenkomst, hebben willen uitbreiden tot de wissel, te minder dat bedoelde wissel in handen van derden kan komen.

De rechtbank is in casu niet bevoegd ratione loci kennis te nemen van de vordering uit de wissel.

N.V. Alcredima t/ Van Houtte D. en R.

Overwegende dat de vordering tot de betaling strekt van : 1) 15.686 frank als prijs van aankoop van een metalen breimachine, merk « Elite Tricot » ; 2) van 160 frank als bedrag van protestkosten ; 3) van 3.137 frank als bedrag van een vergoeding van 20 % op de verkoopprijs, bij toepassing van een verhogingsbeding voorzien in de algemene verkoopvoorwaarden van eiseres;

Overwegende dat de dagvaarding in kopij de vermeldingen weergeeft van een door verweerders geaccepteerde wissel van 16.369 frank in verband met voormelde aankoop van de machine, alsmede de vermeldingen van het protest opgesteld bij de wanbetaling van gezegde wissel;

Overwegende dat verweerders de onbevoegdheid tegenstellen van de Rechtbank « ratione loci » ;

Overwegende dat de Rechtbank inderdaad onbevoegd zou zijn indien de vordering de betaling van de wissel zou beogen, vermits geen enkele grond bestaat — wat de wisselovereenkomst betreft — waarop de plaatselijke bevoegdheid van de zetelende Rechtbank zou kunnen steunen ;

Overwegende dat de Rechtbank integendeel bevoegd zou zijn om kennis te nemen van de vordering, in zover zij steunt op de koop-verkoopovereenkomst, vermits de verkoopvoorwaarden bevoegdheid erkennen aan de rechtsmachten te Sint-Niklaas-Waas en te Denendermonde ;

Overwegende dat de vordering in zover zij op de wissel gesteund is, niet kan beschouwd worden als verknocht met de vordering gesteund op de koopovereenkomst, waar de verbintenis spruitende uit de wissel een « abstracte » verbintenis uitmaakt, zonder verband met het bestaan of niet bestaan van een provisie ;

dat de regels die beide rechtsverhoudingen beheersen, elkander uitsluiten, onder andere wanneer de toekenning van enige termijn uitgesloten is wat betreft de cambiale verbintenis, — en integendeel in principe mogelijk is wat betreft de verbintenis van de koper ;

Overwegende dat die autonomie van de vordering « ex cambio » niet toelaat te beschouwen dat de partijen het beding betreffende de plaatselijke bevoegdheid, voorzien in de koop-verkoopovereenkomst, aan de wissel in de handen van derden kon overgemaakt worden ;

Overwegende dat de Rechtbank allleen bevoegd is « ratione loci » wat betreft de koop-verkoopovereenkomst ;

doch dat de partijen tot heden in gebreke zijn gebleven te besluiten nopens die grond van de zaak ;

Om deze redenen,

De Rechtbank, makende melding dat artikelen 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 nageleefd werden,

Verklaart zich onbevoegd « ratione loci » in zover de vordering gesteund is op de wissel ;

Verklaart zich integendeel bevoegd in zover de vordering gesteund is op de koop-verkoopovereenkomst ;

Beveelt aan de partijen ten gronde te besluiten nopens die grond van de zaak;

Verzendt de zaak naar de algemene rol;
Kosten voorbehouden.

NOOT: Zie in andere zin Rechtbank van Koophandel te Kortrijk, 1 februari 1958, R.W. 1958-1959, 397.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

3e kanton. — 11 januari 1958.

Vrederechter: M. Goethals.
Advocaat: Mr. De Beukelaer.

Rechterlijke bevoegdheid. — Betrekkelijke bevoegdheid. — Inzake bevoegdheid «ratione loci» mag niemand van zijn natuurlijke rechter worden afgetrokken tenzij krachtens een ondubbelzinnig beding.

Beding, waarbij aan een van de partijen de bevoegdheid is gegeven te harer keuze de tegenpartij voor de rechter te X of te Y te dagvaarden.

Inzake bevoegdheid ratione loci mag niemand van zijn natuurlijke rechter worden afgetrokken, tenzij krachtens een ondubbelzinnig afwijkend beding.

Zulks is in casu niet het geval, omdat aan een van partijen een alternatief is opengelaten; zulk bevoegdheidsbeding is niet rechtsgeldig, daar het verweerder niet met stellige zekerheid omtrent de bedongen afwijking inlicht.

Craeninckx, Buyl en Tiebout t/ Boni.

Overwegende dat verweerder, wonende te Deurne een kredietaanvraag indiende bij aanlegger, samen handelend onder de naam «Mutuele Vereniging», door tussenkomst van een N.V. Licentrum, wier zetel, evenals die van aanleggers, te Gent gevestigd is, maar die een bureel te Antwerpen openhoudt;

Overwegende dat aanleggers de zaak inleiden voor Onze Rechtbank, steunend op een clause waardoor bevoegdheid is gegeven, naar keuze van aanleggers, aan de Rechtbanken te Gent of te Antwerpen, voor de invordering van aangerekende kosten en van een schadeloosstelling verschuldigd als de kosten niet in der minne werden aangezuiverd;

Overwegende dat inzake bevoegdheid ratione loci niemand van zijn natuurlijke rechter mag worden onttrokken, tenzij door een strijdige en ondubbelzinnige clause;

Dat zulks ter zake niet het geval is, omdat een alternatief aan aanleggers werd gelaten; dat zulke bevoegdheidsclause niet rechtsgeldig is, daar zij verweerder niet met stellige zekerheid over de bedongen afwijking inlicht;

Om deze redenen:

Rechtdoende op tegenspraak verklaren ons onbevoegd om kennis te nemen van de vordering.

Wijzen dienvolgens aanleggers af van hun eis met veroordeling tot de kosten.

NOOT: Zie in dit nummer het vonnis van de rechtbank te Antwerpen dd. 17 maart 1958, waarbij bovenstaand vonnis is vernietigd.

TAALKUNDIGE KRONIEK

MARGINALIA

(R.W. 5-10-1958)

«... maar tevens dient ernstig overwogen of onze uitspraken en gewijsden niet zo kunnen en moeten ingericht worden, dat zij voor de «gemene man» verstaanbaar zijn... een zodanige inrichting der uitspraak zal vermoedelijk met voordeel vervangen de enige, haast eindeloze volzin, waarin de Nederlandse magistratuur haar uitspraken pleegt in te kleden». (Mr Fokker, in «Rechtspraak van de Centrale Raad van Beroep», 1903-1904, p. 2.)

1. «...schending van de artikelen 42 en 43 van het S.W.B...»

— «schending»: de keuze van dit woord lijkt in deze omstandigheid signifisch minder gelukkig: zoals wij reeds vroeger zegden houdt «schenden» in dat er een gevolg blijft, een letsel (wie zijn neus schendt, schendt zijn aanzicht).

Men kan dus spreken in die zin van «de openbare orde schenden», «de zedelijkheid schenden», «de eerbaarheid schenden»... Maar die artikelen 42 en 43 blijven, nadat ze overtreden werden, wat ze waren en zijn evenzeer van kracht.

2. «... om het even welke verplichtende toepassing van de straf van verbeurdverklaring...»

Het Franse «obligatoire» wordt in het Nederlands «verplicht», voor iets dat men moet doen, en «verplichtend», voor iets dat tot iets anders verplicht. Van Dale geeft als verklaring: «verplichting scheppend; tot erkentelijkheid dwingend». (bv. iemand verplichtend behandelen) en voegt erbij «onjuist is voor het hedendaagse taalgevoel het gebruik van *verplichtend* voor *verplicht*».

3. «Overwegende dat indien de wet... een facultatieve straf van verbeurdverklaring voorziet, uit de voorbereidende werkzaamheden en *namelijk* uit het verslag van de commissie van de Senaat blijkt dat deze straf werd ingevoerd met bedoeling alleen de bestraffing van dit tweede misdrijf te verscherpen.

— «namelijk»: de vertaling van «notamment» is hier: «meer bepaald».

4. «... verweerders heeft gemachtigd over te gaan tot de overname tegen de door de in de zaak aangestelde deskundige bepaalde prijs, ...»

— «gemachtigd» is men «tot» iets — dus: «... er heeft toe gemachtigd».

— «de door de in de»: barbaarse opeenvolging van vijf onwelluidende en inhoudloze woorden. Het had kunnen zijn: «... tot de overname tegen de prijs bepaald door de deskundige die in de zaak werd aangesteld».

5. «... de deskundige X aanstelde met als opdracht vast te stellen *welk* het loon is dat aan B. dient betaald: ...»

— «welk» wordt uitsluitend bijvoeglijk gebruikt (welk loon?, welk huis?, welke vrouw?).

Ook «wat» wordt in die betekenis nog bijvoeglijk gebruikt, voor personen en zaken.

Voor zelfstandig gebruik echter, schrijft men

slechts «wat» (wat is zijn besluit, wat is de oplossing) voor zaken en «wie» voor personen.

Hier had men dus moeten schrijven «wat het loon is, dat... dient te worden betaald».

6. «Overwegende dat de vraag zich stelt of...
— «La question se pose» = «De vraag rijst...»
7. «... in welk geval het verdedigingssysteem van laatstgenoemde zou moeten beschouwd worden niet als het aanvoeren van een retentierecht maar wel als het aanvoeren van de *exceptio non adimpleti contractus*;
Al is er geen bezwaar tegen het gebruik van zulke termen en uitdrukkingen in wetenschappelijke werken, waar ze het vlugge begrip onder vakmensen bevorderen of toch ten minste een indruk van geleerdheid wekken, in gerechtelijke uitspraken die voor iedereen bestemd zijn, ook voor dezen die geen romeins recht e.d.g. gestudeerd hebben, zijn ze uit den boze. «Zij die in een met redenen omkleed vonnis veroordeeld worden, zijn gewoonlijk niet zeer geneigd tot lofuiting maar zij moeten toch geen grond hebben om te klagen dat zij met kwaad Hollands en vals Latijn in 't lijden zijn gebracht». (Mr. Coninck Liefthing, openingsrede van de vergadering der Juristenvereniging, 1896.)
8. «... en zekere stukken heeft verschaft die in deze auto's moesten *geïncorporeerd* worden»;
— «geïncorporeerd»: het is steeds af te keuren vreemde woorden te gebruiken wanneer het Nederlands voor dezelfde begrippen eigen woorden bezit. Hier zou het woord «aanbrengen» kunnen dienen.
9. «dat, nog meer, hij voor 7.600 fr. stukken had weggenomen».
Slechte zinsbouw: «dat hij, daarenboven, voor...» of «meer nog, dat hij voor...»
10. «dat zij er zich *bij* beperkt heeft...»
— «bij» moet hier «toe» zijn. «Dat zij er zich toe beperkt heeft» — Men beperkt zich «tot» iets, niet «bij».
11. «... dat... beroeper... veroordeeld werd een provisionele schadevergoeding te betalen...»
Men kan zeggen: «dat beroeper er toe veroordeeld werd... te betalen»: of: «dat beroeper veroordeeld werd tot het betalen van...» of: «dat beroeper veroordeeld werd tot een provisionele schadevergoeding...».
De oorspronkelijke zin is fout door weglating van het voorzetsel of het voornaamwoordelijk bijwoord.
12. «... dat de bedongen verplichting van aangifte haar *verrechtvaardiging* vindt in het feit dat...»
— «verrechtvaardigen» is fout; eigenlijk is het «rechtvaardigen».
13. «... de verzekeraar *in staat* dient gesteld te worden bijtijds de nodige bewaringsmaatregelen te treffen;»
— «in staat» — weer foutieve weglating van «ertoe» (in staat tot iets...).
14. «...dat beklagde *verplicht* is de drukwerken na te zien *alvorens* ze uit de pers komen...»
— «verplicht» — men is «verplicht tot iets» dus «ertoe» vóór «verplicht»;

— de beklagde moet de drukwerken nazien alvorens ze uit de pers komen, dus vóórdat ze gedrukt zijn? Of bedoelt men dat hij de kopij moet nazien vóórdat er gedrukt wordt? Dit laatste zou zin hebben; het eerste lijkt op helderziendheid.

15. «... dat *inderdaad* moest hij niet verantwoordelijk verklaard worden, omwille van het feit dat het drukken van *anonyme* drukwerken buiten zijn weten *kunnen* geschieden, dat van aard zoude zijn de voorschriften van artikel 299 S.W.B. te ontwijken, daar zijn ondergeschikten *zodoende* in de gelegenheid zouden *gesteld* worden, buiten zijn weten bestellingen van drukwerken te aanvaarden en deze te drukken, zonder tussenkomst noch *verificatie* van beklagde *alvorens* ze verspreid worden;»
— «inderdaad»: woord dat veel misbruikt en mishandeld wordt. Het hoort toch bij de gedachte die erdoor versterkt wordt, dus bij de zin met «de voorschriften van artikel 299».
— «omwille van het feit dat»: uitdrukkingen met «het feit dat» mag men slechts in hoge nood gebruiken, daar zij gauw oorzaak zijn van omslachtigheid en nodeloos woordgebruik, zoals hier. De hele reeks woorden kan vervangen worden door «daar»;
— «anonym» is in het Nederlands «anoniem».
— «kunnen» — mogelijk is «zou» vergeten of bij het zetten weggevalen. Anders kan men hier ook «kon» schrijven.
— «dat enz...» wijst klaarblijkelijk op het voorgaande, het «niet verantwoordelijk verklaard worden».

Dit «niet verantwoordelijk verklaard worden» zou dus «van aard zijn» de voorschriften van artikel 299 S.W.B. te ontwijken, wat betekent dat de uitspraak «niet verantwoordelijk» een ontwijking zou uitmaken van artikel 299 S.W.B. Deze afwijking zou, naar wat volgt, de ondergeschikten «in de gelegenheid» stellen buiten het weten van de drukker bestellingen te aanvaarden, enz...».

De gedachtengang lijkt hier wel wat verward: de uitspraak is een ontwijking van artikel 299 doordat ze een bepaald gevolg heeft. Dit verband heeft weinig zin.

Ofwel bedoelt men dat de uitspraak een ontwijking is die een bepaald gevolg heeft...

Ofwel heeft men willen zeggen dat de uitspraak aanleiding geeft tot ontwijking van artikel 299 doordat zij een bepaald gevolg heeft, nl. het drukken zonder medeweten van de drukker-eigenaar te vergemakkelijken doordat hij niet meer altijd verantwoordelijk is (of kan zijn) voor wat er van zijn pers komt.

De welwillende lezer is ertoe verplicht zelf orde te scheppen in deze chaos, die het gevolg is van een slordige stijl, die slechts bij benadering weergeeft wat de schrijver bedoelt doch door haast, of gebrek aan concentratie of taalinzicht, niet goed heeft kunnen zeggen.

Laten wij dus trachten deze woordenreeksen tot zinnen met ondubbelzinnige betekenis om te vormen:

«dat, moest hij niet verantwoordelijk verklaard worden daar het drukken van anonieme drukwerken buiten zijn weten kan geschieden, dit inderdaad aanleiding zou geven tot ontwijking van de voorschriften van arti-

kel 299 S.W.B., aangezien dan zijn ondergeschikten nog gemakkelijker buiten zijn weten bestellingen zouden kunnen aanvaarden en drukken zonder tussenkomst noch nazicht van beklagde, vóór de verspreiding ».

De uitdrukking « van aard (om) te » hebben wij weggelaten, zij heeft weinig inhoud en brengt dikwijls verwarring. Zoals ze daar staat is ze ten andere fout door letterlijke vertaling (« de nature à ») en moet zijn « van die aard dat (+ zin) »:

- « in de gelegenheid... gesteld » mist het voornaamwoordelijk bijwoord « ertoe »;
- « verificatie » is een nodeloos barbarisme en betekent « nazicht »;
- « alvorens ze verspreid worden » is hier een geval van woordovertoelligheid en kan ingekort worden tot « vóór de verspreiding ». Op die wijze (of « zodoende », om een term uit ons voorbeeld, maar dan juist, te gebruiken) kan men van een stuntelige tekst, een stuk verstaanbare en ondubbelzinnige mededeling maken.

16. « Overwegende dat uit wat voorafgaat *blijkt* dat, in tegenstrijd met wat door de eerste rechter aangenomen wordt, de feiten ten laste van beklagde R... als bewezen *voorkomen*;

- het werkwoord « *blijken* » houdt een zekerheid in (hij bleek de dader te zijn), het werkwoord « *voorkomen* » houdt geen zekerheid in, slechts schijn. (De feiten komen mij als bewezen voor — doch ik kan mij vergissen.)

In deze overweging staat dus dat uit wat voorafgaat *blijkt* (zeker) dat de feiten bewezen voorkomen (onzeker). Het staat dus vast dat er schijn bestaat.

Als de vaste overtuiging nu bij een persoon bestond betreffende een indruk die een andere persoon opgedaan heeft, dan zou het nog gaan. Hier gaat het echter om één en dezelfde persoon die zegt dat hij uit bepaalde gegevens met zekerheid (blijken) een onzekerheid (voorkomen) heeft afgeleid; zouden wij daarom niet schrijven dat het... *blijkt* dat... de feiten... bewezen « *zijn* »?

17. « Overwegende dat beklagde R... in de voorwaarden verkeert om te genieten *van* verzachtende omstandigheden; dat gelet op de geringe aard der feiten er slechts een politiestraf *dient opgelegd*;

- « *genieten* » als overgankelijk werkwoord (zonder « *van* ») betekent « het voordeel hebben van »; dit is hier het geval.

Als onovergankelijk werkwoord betekent het « plezier, genot hebben » en de bron van dit genot wordt ingeleid door « *van* » (genieten van een goed glas wijn) « *Van* » is hier dus verkeerd gebruikt.

18. « ... en rechtdoende *ten gronde, wijzen aanlegger van zijn eis af* en veroordelen hem... »

- « *ten gronde* » (nog een gevolg van de schamele meubilering in sommige gerechtshoven), beter: « over de feiten » of « ...de grond der zaak ».
- « *wijzen* » — Men kan iemand uit de kamer, het huis, zelfs uit het land wijzen. Een regis-

seur kan een persoon van het toneel wijzen. Men kan ook iemand van de weg afwijzen (misleden). Een aanlegger van zijn eis (af)wijzen doet nogal geheimzinnig aan.

Wil men zeggen dat men de e's van aanlegger afwijst? Natuurlijk, en men heeft hier gebruik gemaakt van een verouderde rechtsuitdrukking..., maar verkeerd: deze niet aan te bevelen uitdrukking is, of was, « iemand iets (akk.) afwijzen » en niet « van » iets.

Dit betekende dan: « bij rechterlijke uitspraak iemand het recht op of tot iets ontzeggen », en wij moeten hieruit afleiden dat wij als betekenis van « eis » aannemen: « wat hij die een rechtsvordering heeft ingesteld vordert dat bij de uitspraak zal worden bepaald » en niet het « eisen » zelf.

Om nu in de geest van ons opschrift te handelen zouden wij er goed aan doen dit speciale taaltje te laten varen en te schrijven: « ...en, recht doende over de grond der zaak, ontzeggen aanlegger zijn eis en veroordelen hem... »

J. Leliard

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeentekeure : jrg. 1958 - n° 87.

Onze juridische briefwisseling. — Toelagen ten bate van het openbaar onderwijs; Rechtspraak. — Gemeentepersoneel. — Gemeentebeslissingen vernietigd bij koninklijk besluit. — Openbare onderstand.

Nederlands Juristenblad : jrg. 1959 - n° 3 :

Schut A. H., Het begrip medeschuld. — Landheer C., Ethiek en belangenafweging, met onderschrift van M. G. E. Langemeijer. — Reinhold E., Eigendomsverrijking van bouwstoffen.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie : jrg. 1959 - n° 4567.

Wiarda J., Gepubliceerde feiten en goede trouw. — Kluvers C. J., Oplichting mogelijk na een ruilverkaveling?

Jurisprudence du Port d'Anvers : jrg 1958 - n° 102.

Inhoudstafels.

Revue de l'Administration : jrg. 1959 - n° 1.

Commission d'assistance publique. — Conseil d'Etat. — Loi organique Modifications. — Etat civil. — Fonctionnaires communaux. — Incendies. — Loi communale. — Conseil d'Etat. — Polders et wateringen. — Roulage. — Voirie. — Responsabilité. — Revue de la jurisprudence.